መበል 32 ዓመት ቁ70 ሰንበት 20 ሕዳር 2022 ገጻት 8 ዋጋ 2.00 ናቕፋ

ገጽ 2 ገጽ 3 ገጽ 4 ገጽ 5 ገጽ 7

ስነ-ፍልጠተኛ ቻርለስ ዳርዊን ናብ ባህጊ
ልብና
ከይንበጽሕ
ዝዕንቅፉና
ነገራት

ኣብ
ትማሊ
ዲና
እንነብር?

ምስ ኣቶ ኣብርሃም ዮውሃንስ ዋንጫ ዓለም 2022 (እብር)

ሃገራዊ ማሕበር ዲዛይነራት ኤርትራ፡ ሃገራዊ ማሕበር ዲዛይነራት፡ መስራቲ ጉባኤ ኣቃኒዑ
“ሕብረ-ብሄራዊ ኣልባሳትና፡ ሕላገት
መንነትና” ኣብ ትሕቲ ዝብል ቴማ፡ ብ12
ሕዳር መስራቲ ጉባኤኡ ኣብ ኣስመራ
ኣቃኒዑ።
ሚኒስተር ቱሪዝም ወ/ሮ ኣስካሉ
መንቀርዮስ፡ ከምኡ’ውን ሓለፍቲ
ዝተፈላለያ ኣካላትን ኣብ ስራሕ ዲዛይን
ዝነጥፉ ሞያውያንን ኣብ ዝተረኽቡሉ
ስነ-ስርዓት፡ ኮሚሽነር ባህልን ስፖርትን
ኣምባሳደር ዘመደ ተኽለ፡ ከም ማሕበር
ብደረጃ ሃገር ምቛም፡ ንውዱብን
ምእኩልን ኣሰራርሓ ባብ ዘርሑ ምዃኑ
ብምሕባር፡ ኣብ መጻኢ ከም ሞያ ዓብዩ
ሃገራዊ ምስልን መንነትን ንምንጽብራቕ
ክኽእል ምእንቲ፡ ኩሉ ኣብ’ቲ ዓውዲ
ዝዋሳእ ኣበርክቶኡ ከዕዝዝ ኣዘኻኺሩ።
ካብ ኣሰናዳኢት ኣካል - ኣቶ ኣብርሃም
ስልጣን ብወገኑ፡ ንጥፈታት ምርኢት
ዲዛይንን ቅዲ-ክዳንን ካብ ቅድሚ ዓሰርተ
ዓመት ጀሚሩ፡ ብዝተፈላለየ ውዳቤታት
ኣብ ምምዕራግ ሃገራዊ በዓላትን ካልእ
ጽምብላትን ክካየድ ምጽንሑ ብምጥቃስ፡
ብደረጃ ሃገር ምውዳቡ፡ ንዝጸንሐ
ውህሉል ተመኲሮ፡ ንሃገራዊ ባህልን
መንነትን ዝያዳ ብዘጉልሕ ንምቕራቡ
ዕዙዝ ተራ ከምዘለዎ ገሊጹ።
ኣብ’ቲ ኣጋጣሚ፡ ንትርጉምን

ኣገዳስነትን ባህላዊ መንነትን ኣልባሳት
ብሄራትን፣ ንኣምራት ረቂቕ ባህላዊ
ውርሻታትን ካልእን ዝምልከት
መጽናዕታዊ ጽሑፋት ክቐርብ እንከሎ፡
ኣብ ብሄራት ሕብረተሰብ ኤርትራ ዘሎ
ቅዲታት ያታዊ ኣልባሳት፡ ንዘሎና ጸጋ
ብዙሕነት ማእከል ዝገበረ ቅዲን ዲዛይንን

ምምዕባል ቀዳምነት ክወሃቦ መዘኻኸሪ
ቀሪቡ።
ብዘይካ’ዚ፡ ቅዋም ማሕበርን ትሕዝቶኡን
ብተወሳኺ ሓሳባትን ርእይቶታትን
ሃብቲሙ ብተጋባእቲ ክጸድቕ እንከሎ፣
ንዝመጽእ ክልተ ዓመታት ንማሕበር
እትመርሕ ኣካያዲት ኣካል ተመሪጻ።

ዞባዊ ሆስፒታል ጊንዳዕ፡ ዘመናዊ መሳርሒታት ተማሊእሉ

ዞባዊ ሆስፒታል ጊንዳዕ በብእዋኑ
ዝዓጥቆ ዘሎ ዘመናዊ መሳርሒታት
ሕክምና፡ ስሉጥን ዝተማልአን
ኣገልግሎት ኣብ ምርግጋጽ ድርኺት
ፈጢሩ ከምዘሎ፡ ተገልገልቲ ሓቢሮም።
ኣቐዲሙ ሕጽረታት ስለዝነበረ፡
ብፍላይ ኣገልግሎት መብጣሕትን
ፊዝዮተራፕን ንምርካብ ናብ ኣስመራ
ክኸዱ ይግደዱ ከምዝነበሩ ዝዛረቡ
ወሃብቲ ርእይቶ፡ ኣብ’ዚ እዋን’ዚ እቲ
ሕጽረታት በብእዋኑ እናተማልአ

ብምምጽኡ፡ ካብ ዘይተደልየ ሃልኪ ግዜን
ገንዘብን ከምዝደሓኑ ገሊጾም።
ዝነበረ ሕጽረት መሳርሒታት
ምምላኡ፡ ኣብ ስሉጥነትን ብቕዓትን
ኣገልግሎት ዓቢ ኣስተዋጽኦ ከምዘለዎ
ዝሓበረ - መዲካል ዳይረክተር መወከሲ
ሆስፒታል ጊንዳዕ ዶ/ር ሳሙኤል
ወልደገብርኤል፡ ናይ መብጣሕትን
መደንዘዚን ክኢላታት ምስ ዝምደቡ
ድማ፡ እቲ ፍታሕ ምሉእ ከምዝኸውን
ዘለዎ እምነት ገሊጹ።

ሓላፊ ምምሕዳርን ፋይናንስን ኣቶ
ከሰተ ካሕሳይ ብወገኑ፡ ኣብ ትሕተ-ቅርጺ
ዝተገብረ ጽገና እውን ኣብ’ቲ ሓፈሻዊ
ኣገልግሎት ተራ ከምዘለዎ ብምጥቃስ፡
ጽሬት ከባቢ ንምሕላው ኣብ ቀጽሪ
ናይ’ቲ ሆስፒታል ዝካየድ ንጥፈታት
ብዝሓየለ ክቕጽል ምዃኑ ሓቢሩ።
ዞባዊ መወከሲ ሆስፒታል ጊንዳዕ፡
ንመርኣዪ፡ መደቀሲ፡ ምምሕዳራዊ
ንጥፈታትን ካልእ ኣገልግሎታትን
ዘገልግል 108 ክፍልታት ኣለዎ።

‘ቅድመ-ትምህርቲ’ ብዕቱብ

ክስራሓሉ ርእሰ-መምህር ተዘኻኽር

ኣብ ንኡስ ዞባ ኣቑርደት፡ ኣብ
ዝተፈላለየ ከባቢታት ዝተኸፍታ ትካላት
ቅድመ-ትምህርቲ፡ መሰረት መጻኢ
ጒዕዞ ኣካዳሚያዊ ትምህርቲ ስለዝኾና፡
ሕብረተ-ሰብ ኣብ ብቕዓት ተመሃሮ
ዘለወን ኣስተዋጽኦ ብምግንዛብ፡ ብግቡእ
ክጥቀመለን መዘኻኸሪ ቀሪቡ።
ርእሰ-መምህር መውዓሊ ህጻናት
ምምሕዳር ከባቢ ዓደርደ መምህር
እዝግኣምን ዘርኢት፡ ኣገልግሎት ቅድመ-
ትምህርቲ፡ ዕድመኦም ካብ 4 ክሳብ 6

ዓመት ዝኾኑ ህጻናት፡ መሰረታዊ ኣምር
ከጥርዩን ምስ ከባቢኦም ክላለዩን ባይታ
ዘጣጥሕ ምዃኑ ጠቒሳ፡ ኣብ ዝቕጽል
ደረጃታት ትምህርትን ብቕዓት ተመሃሮን
ኣዝዩ ኣገዳሲ ከምዝዀነ ኣረዲኣ።
መምህር እዝግኣምን፡ ኣብ’ቲ ምምሕዳር
ከባቢ - ናይቶም ናብ ቅድመ-ትምህርቲ
ዝቐርቡ ህጻናት ቁጽሪ የንቈልቊል
ከምዘሎ ብምምልካት፡ ሕብረተ-ሰብ
ብሓፈሻ ወለዲ ድማ ብፍላይ፡ ኣገዳስነቱ
ተገንዚቦም ደቆም ክልእኩ፣ ኣነባበርቲ ዓዲ
ድማ ክጒስጒሱሉ ኣተሓሳሲባ።

ኣብ ሰለስተ ን/ዞባታት 104

ደቂ-ኣንስትዮ ብዝተፈላላየ ሞያ ሰልጢነን
ጨንፈር ሃማደኤ ዞባ ደ/ቀ/ባሕሪ፡ ኣብ
‘ራ’ - ንኡስ ዞባ ኣራዕታን ዕዲ - ንኡስ
ዞባ ማእከል ደንካልያን ንሰለስተ ኣዋርሕ
ብስርሓት ላኻ - ‘ፍዕሎ’ ዘሰልጠነን
40 ደቂ-ኣንስትዮ፡ ብ15ን 16ን ሕዳር
ተመሪቐን።
ኣብ’ቲ ናይ ምምራቕ ስነ-ስርዓት፡
ሓላፊት’ቲ ጨንፈር ወ/ሮ ሳዕድያ
ኢብራሂም፡ ሃማደኤ ሞያዊ ዓቕሚ
ደቂ-ኣንስትዮ ምዕባይ ብቐጻሊ ካብ
ዝሰርሓሉ መደባት ምዃኑ፣ እቲ ዕላማ
ድማ ኣለይቲ ስድራ ደቂ-ኣንስትዮ
ነብሰን ንክኽእላ ከምዝኾነ ብምምልካት፡
ሰልጠንቲ ቀሲመናኦ ንዘለዋ ሞያ ብስራሕ
ኣማዕቢለን መነባብሮአን ከመሓይሻ
ትጽቢት ከምዝግበረለን ኣገንዚባ።
ኣመሓዳሪ ንኡስ ዞባ ኣራዕታ ኣቶ

ሃብተኣብ ገብረኣብን ኣካያዲ ስራሕ ንኡስ
ዞባ ማእከል ደንካልያ ኣቶ ኣደም ዓብደላን፡
እተን ደቂ-ኣንስትዮ ዝቐሰምኦ ሞያ
ብጉጅለ ይኹን በብውልቂ ኣብ ባይታ
ክሰርሓሉ ኣብ ዝወስዳኦ ተበግሶ፡ ደገፍ
ምምሕዳር ከምዘይፍለየን ኣረጋጊጾምለን።
ኣብ ንኡስ ዞባ ድባርዋ ብተመሳሳሊ፡
ንሰለስተ ኣዋርሕ ብሞያ ስነ-ጽባቐ ጸጉሪ
ርእሲ ብግብርን ክልሰ ሓሳብን ዝሰልጠና
64 ደቂ-ኣንስቲዮ፡ ብ10 ሕዳር ተመሪቐን።
ኣመሓዳሪ ንኡስ ዞባ ድባርዋ ኣቶ
ፍረወንጌል ተኽለሃይማኖት፡ እቲ
ዝንባለታት መንእሰያት እናኣለለኻ
ዝውደብ ሞያዊ ስልጠናታት ውጽኢታዊ
ክኸውን፡ ሰልጠንቲ ሓያል ጻዕሪ ከካይዱ፣
ዝምልከቶም ኣካላት ድማ ክተሓጋገዝዎም
ተላብዩ።

ሓዳስ ኤርትራ መበል 32 ዓመት ቁ.70 20 ሕዳር 2022 - ገጽ 2

ብዘይካ ሰኑይ መዓልታዊ እትሕተም ጋዜጣ

ዋና ኣሰናዳኢ
ኣስፍሃ ተኽለማርያም

ምክትል ኣሰናዳኢ
ብርሃነ ምሕረትኣብ

ቍ.ስ 116266 / 201820(2220)

ቦርድ ምስንዳእ

ዮሴፍ ሃይለማርያም
ምሉእብርሃን ሃብተገብርኤል
ተስፋኣለም የማነ

ቍ.ስ 201820 (2214)
ፋክስ. 127749 - ቍ.ሳ.ጶ. 247

ምዝርጋሕ ጋዜጣ
ቍ.ስ.200454-07121322
ምልክታ
ቍ.ስ. 125013 - ቍ.ሳ.ጶ. 1284

ሰማያዊት ሓይለኣብ
ቤተልሄም ታደሰ

ለይ-ኣውት

ትንሱእ ፍስሃየ
ሳምራዊት ሃብተ

ፍርቱና ኤፍሬም

ሱራፌል ተስፋብሩኽ

ንትምህርቲ፡ ምህዞ፡ ርኽበትን ሓፈሻዊ ህይወትን ዝገልጽ ጥቕሲ

ጥቕሲ

እ ዚ ሰሙን

“እቲ ሓደ ሰዓት ብላሽ ከጥፍእ ዝደፍር፡

ትርጉምን ክብሪን ህይወት ኣይረኸቦን ኣሎ ማለት’ዩ።”

- Charles Darwin

ቻርለስ ዳርዊን ብ1859 መጽሓፍ
ኣሕተመ። እቲ መጽሓፍ ምስቲ
ሃይማኖታት ዝሰብካሉ ኣፈጣጥራ
ወዲ-ሰብ ዘይሳነ ስለ ዝነበረ ዝዓበየ
መካትዒ ኣርእስቲ ኮነ። ብመሰረት
ቅዱስ መጽሓፍ ሰብ ብምስሊ ፈጣሪ
ከም ዝተፈጥረ’ዩ ዝፍለጥ። ዳርዊን
ከኣ ሰብ ካብ ዘርኢ እንስሳታት

ከም ዝፈለቐ (ከም ዝማዕበለ) እዩ
ዝገልጽ። ሰብን ወዓግን ብኣካል
ይኹን ሳይኮሎጂ ሓያሎ ተመሳሳሊ
ባህርያት ከም ዘሎዎም ብምግላጹ
ኣብ ብዙሕ ሰብ ንእሽቶ ማዕበል
ፈጠረ።

እቲ ክትዓት እናዓበየ ምስ መጽአ
ኦክስፎርድ ዩኒቨርሲቲ ብ1860
መደብ ክትዕ ሰርዐ - ሰብዶ ወዓግ?
ተመሃሮ ግልብጥ ኢሎም ኣብቲ
መደብ ተረኽቡ። እቲ ኣዳራሽ ካብ
ዓቕሙ ንላዕሊ ሰብ ስለ ዝመልአ
ናብ ካልእ ዝገፍሐ ከም ዝግዕዙ
ተገብረ። እቶም ቀንዲ ተኻታዕቲ
ናብ መድረኽ ደዪቦም በቦታኦም
ሓዙ። ንቻርለስ ዳርዊን ዝድግፉ

ናይ ተፈጥሮኣዊ ሳይንስ ፕሮፌሰርን
ናይ ስነ-ኣትክልቲ ፕሮፌሰርን
ክዀኑ እንከለው፡ ኣንጻሮም ከኣ
ናይ ኦክስፎርድ ጳጳስ ነበረ። ካብ
ተዓዘብቲ፡ እቶም ንጳጳስ ዝድግፉ
ብሓደ ወገን ኮፍ ኢሎም ነበሩ።
ገለ ናይ ቀዳማይ ዲግሪ ተመሃሮ
ከኣ ተደናገጽቲ ናይ ዳርዊን ነበሩ።
ፈለማ መግለጺታት’ዩ ተዋሂቡ።
እቲ መብርሂታት ብዙሕ መሳጢ
ኣይነበረን። ኣብቲ ናይ ክትዕ ክፍለ-
ግዜ ምስ በጽሐ ግን ኵሉ ነቕሐ።
እቲ ጳጳስ ብዝርዝር መርትዖታቱ
ሃበ። ዘረባኡ ኣብ ክውድእ እንከሎ
ናብ ሓደ ካብቶም መኻትዕቱ ግልጽ
ብምባል፣ “ብኣደኻ ዲኻ ብኣቦኻ
ካብ ወዓግ ተወሊድካ?” ምስ በለ
እቲ ኣዳራሽ ብስሓቕ መልአ። እቲ
ናይ ተፈጥሮኣዊ ሳይንስ መንእሰይ
ፕሮፌሰር ተንሲኡ ብህድኣት ክዘረብ
ጀመረ። “እዛ ሎሚ ዘላ ዓለም
ካብታ ክትጅምር እንከላ ዝነበረት
ኣዝያ ዝተፈልየት እያ። ክሳዕ
ሕጂ ኸኣ ኣብ ቀጻሊ ምልዋጥ’ያ

እትርከብ። እቶም ነበርታ ፍጡራት
ከኣ ምስቲ ቀጻሊ ለውጢ ክነብሩ
እንተ ዀይኖም ምስቲ ሓድሽ
እናተመሳሰሉ ክኸዱ ኣሎዎም...፡
” እናበለ ቀጸለ። እቲ ክትዕ ኣዝዩ
ውዕውዕ ብምንባሩ ጣቕዒታት’ውን
እናሻዕ የንጐድጕድ ነበረ። ሓንቲ
ጐርዞ ኣብ መንጎ ልባ ጠሊሙዋ
ተሰኪሞም ንደገ ኣውጺኦማ። ካብ
ተዓዘብቲ ስምዒቶም ፈንጺጉዎም
ኣብ መንጎ ዝዛረቡ’ውን ነበሩ።
ዳርዊን ተጸሊኡዎ ስለ ዝነበረ ኣብቲ
መደብ ኣይተሳተፈን።

ቻርለስ ዳርዊን ኣብዚ ክልሰ-
ሓሳብ’ዚ ክበጽሕ ዝኸኣለ ካብ
ምንታይ ምዃኑ ንምርዳእ ዝሓለፎ
መገዲ ከመይ ከም ዝነበረ ምፍላጥ
የድልየና። እዚ ኣብ ዓውደ-
ፍልጠት ሰነ-ህይወት “ኢቮሉችን”
ኣብ ዝብል ኣርእስቲ፡ ኣብ ካልኣይ
ደረጃ እንመሃሮ ዳርዊን መን’ዩ?

ብ1809 ኣብ ዓዲ-እንግሊዝ
ዝተወልደ ዳርዊን ኣደኡ ወዲ

ስነ-ፍልጠተኛ ቻርለስ ዳርዊን ሸሞንተ ዓመት እንከሎ’ያ ዝመተት።

ኣቦኡ ዕውት ሞያ ክህልዎ’ዩ
ዝደልዮ ዝነበረ። ዳርዊን ግን ኣብ
ትምህርቲ ጽቡቕ ነጥቢ ዘመዝግብ
ተመሃራይ ኣይነበረን። እኳ ድኣ
ምእካብ ኣእማንን ምቅማም
ቀመማትን’ዩ ዝፈቱ ዝነበረ። ወዲ
16 ዓመት ምስ ኮነ ሕክምና
ንኽመሃር ናብ ዩኒቨርሲቲ ሰደዶ
ኣቦኡ። ንሱ ግን ቃሕ ኣይበሎን።
ኣብቲ መደንዘዝ ዘይነበረሉ እዋን
ደምን መብጣሕትን ክርኢ ክጻወሮ
ኣይከኣለን። ዩኒቨርሲቲ ክቕይር
ግዜ ኣይወሰደን። ኣቦኡ’ውን
ኣይተፈተዎን። ምስ ኣዕሩኽቱ
ኰይኑ ብሽክለታ ክዝውርን
ክሃድንን’ዩ ዝውዕል ዝነበረ።
በዚ ምኽንያት ምስ ኣትክልትን
እንስሳታትን ክቀራረብ ከኣለ።
ብ1831 ግን ብዲግሪ ተመረቐ።

ህይወቱ ንምቕያር ምስ ሓንቲ
መርከብ ናብ ብዙሕ ቦታታት
ዓለም ንምብጻሕ ዑደት ገበረ።
እቲ መገሻኡ ንኣረኣእያ መበቈል
ዘርእታት ኵሎም ህይወታውያን
ከም ዝቕየር ገበሮ። ብ1832
ኣብ ሪዮ ዲ ጆነርዮ ብራዚል
በጽሐ። ኣብቲ ጫካታት ምስ ከደ

በቲ ዝተዓዘቦ ተመሰጠ። በቶም
ኣብ ከባቢኡ ዝነበሩ ኣዝዮም
ገዘፍትን ቆማታትን ኣግራብ፡
ለመምቲ እንስሳታት፡ ውቁባት
ጽምብላሊዓትን ስሉማት ኣዕዋፍን
ተሳሕበ። እቲ ንፋስ ብምዑዝ
ሽታ ኣግራብ ዝመልአን ኣህባይን
እንቍርዖብን ድማ ድመጸን የስምዓ
ነበራ። ዳርውዊን ንጽባቐ እቲ
ጫካ እናኣድነቐ እንከሎ፡ በቶም
እንስሳታት ዝካየድ ቃልሲ ንምንባር
ኣስተውዓለሉ። ሓንሳእ ኣብ መንጎ
ፍርዝንቲ ሳሬትን ሓሰኻን ዝነበረ
ናይ መን ቀተለ ቃልሲ ተዓዘበ።
ጸኒሑ ሽሾ ጻጸ ኣብ መገዶም
ንዝጸንሖም ፍጥረት ከቢቦም
ከዕንውዎ እንከለው ብምርኣዩ
ተደነቐ። ኣብ ኣርጀንቲና ምስ
ከደ ድማ ጠቕሊሎም ናይ ዝጸነቱ
ዓሌት እንስሳታት ርኣየ። ገሊኦም
ክጸንቱ እንከለው ገሊኦም ክቕጽሉ
ዝኸኣሉ ካብ ምንታይ ምዃኑ ሕቶ
መጺኡዎ።

ኵሉ ካልእ ድሌታቱ ሓዲጉ ኸኣ
ኣብቲ ልቡ ዝረኸቦ ሞያ ኣድሃበ።
ኣብ መገሻኡ ዝሓደሮ ሕማም
እናተጻወረ ድማ መጽናዕቱ ቀጸለ።
እቲ “ኵሉ ህይወታዊ ብፍልቀት’ዩ
መጺኡ፣ ኣብ ነዊሕ ግዜ
ዝማዕበለ’ዩ፡” ዝብል ክልሰ-ሓሳቡ
ቀልጢፉ ከየውጽኦ ግን ሰግአ።
ከምኡ ብምባሉ ሊቃውንቲ ስነ-
ፍልጠት ከይስሕቅዎ፡ ንኣዕሩኽቱን
ስድራኡን ድማ ሕማቕ ከይስምዖም
ፈርሐ። እቲ ክፍጠር ዝኽእል
ምጉት ዘየደቅሱ ሓያሎ ለይትታት
ከየስዕበሉ ተጠንቀቐ። ንሰባት ኣብ
ክንዲ ዘሰንብዶም ከረድኦም ከም
ዘሎዎ ድማ ኣመነ። ነታ መጽሓፍ
ቅድሚ ምሕታሙ ክገብሮም ብዛዕባ
ዝግብኦ ጥንቃቐታት እናሓሰበ
እንከሎ ግን ኣልፈርድ ዋላስ
ዝተባህለ ሊቅ ምስ ናቱ ዝመሳሰል
ሓሳብ ብደብዳበ ስለ ዝለኣኸሉ
ቀልጢፉ ከሕትማ ተገደደ። ከምቲ
ዝተጸበዮ’ውን ነቐፌታት ዘነቦ።
ዳርዊን ግን ዕጉስን ጥንቁቕን’ዩ
ዝነበረ።

እዚ ተመሃራይ እንከሎ ንጹር
ዕላማ ዘይነበሮ ዳርዊን ኣብቲ ዘካየዶ
ጕዕዞ ዕላማ ህይወት ረኺቡ።
ንልቡ ዝምስጦ ምስ ረኸበ ከኣ
ውኖኡ ኣጥፊኡ ድርግም ክብሎ
ግዜ ኣይወሰደን። ዳርዊን ከም
ዝዀነ ሊቅ ስነ-ፍልጠት ፍሉይ ስለ
ዝዀነ ኣይኰነን። እንታይ ድኣ ነቲ
ዝተዓዘቦ “ንምንታይ? ስለምንታይ?
ንኸመይ?” ኢሉ ሓቲቱ ምላሽ
ክረኽበሉ ስለ ዝጸዓረ’ዩ። ዳርዊን
ከምቲ ኣብ ስርሑ ውፉይ ዝነበረ
ኣብ ስድራኡ’ውን ሓላፍነታዊ’ዩ
ዝነበረ።

ምንጪ፡ Giants of science

እቲ ብቑዕ ቀጻልነቱ የረጋግጽ

ሙ ክዋንግ ኣብ ግዜ ንእስነቱ
ቀስቱን ፍላጻኡን ሒዙ ኣብ በረኻ
ልምምድ ክገብር ድሕሪ ምውዓል
መሬት ዓይኒ ክሕዝ ክብል እንከሎ
ናብ ዓዱ ይምለስ ነበረ። ኣብ ጥቓ
ዓዲ ምስ በጽሐ ዓቢ ነብሪ ንዕኡን
ንፈረሱን ክገብጦም ተዳልዩ ርኣየ።
“እዚ ነብሪ ጠምዩ ስለ ዘሎ
ክቐትለና እዩ። ዋላ እንተ ጐየኹ
ደድሕረይ ክስዕበኒ እዩ። እታ
ዘላትኒ ሓንቲ ኣማራጺት ቅድሚ ንሱ
ምጥቃዑ ኣነ ብቐስተይን ፋላጻይን
ገይረ ክቐትሎ ኣለኒ፡” ኢሉ ሓሰበ።
ብርኩ ዓጺፉ፡ ቀስቱ ወጢሩ፡ ዓይኑ
ጸቒጡ ፍላጻኡ ናብ ዕላማኡ ኣነጻጺሩ
ወርወራ። ብድሕሪኡ ግልብጥ ኢሉ
ፈረሱ ሰሪሩ ሃደመ። ገዛኡ’ውን
በጽሐ። ደድሕሬኡ ዝስዕብ ድምጺ
ነብሪ ብዘይ ምስምዑ እታ ዝወርወራ

ሓይሊ ኣእምሮ

ፍላጻ ኣብቲ ነብሪ ተሸኺላ ቀቲላቶ
ማለት’ያ ኢሉ ሓሰበ።
ንጽባሒቱ መሬት ምስ ወግሐ ናብቲ
ፋላጻኡ ዝወርወረሉ ቦታ ከደ። ግዳ
ነብሪ ዘይኰነስ ነብሪ ዝመስል ዓቢ
ከውሒ ኰይኑ ጸንሖ። ይኹን’ምበር፡
እታ ፍላጻኡ ኣብቲ ከውሒ ቀዲዳ
ኣትያ ጸንሐት። ፈለማ እታ ፍላጻኡ
ነቲ ተሪር ከውሒ ቀዲዳቶ ምርኣዩ
ተገረመ። ኣእምሮኡ ከኣ ተዓበየ።
ንሓይሉን ክእለት ውርወራ ፍላጻኡን
ዝዳረግ ከም ዘየለ ኣመነ። እንደገና
ቀስቱ ስሒቡ ፍላጻኡ ወርወረ - ናብቲ
ከውሒ። ፍላጻኡ ኣብቲ ከውሒ
ተራጺማ ተመልሰት።
ኣብቲ ዝሓለፈ ለይቲ፡ ካብቲ
ዝሓየለ ክፋል ናይ ኣእምሮኡ’ዩ
ፍላጻኡ ዝወርወረ። ኣብዚ ናይ
ሞትን ሕየትን ህሞት፡ ፍላጻኡ ክንዲ
ዝተረረ ይኹን ናብ ኣዕጽምቲ እቲ
ነብሪ ክትኣቱ ነይሩዋ። ነታ ፍላጻ ናብ
ከውሒ ክትኣቱ ዝገበራ ሓይሊ ናይ
ኣእምሮ እዩ።

ሓዳስ ኤርትራ መበል 32 ዓመት ቁ.70 20 ሕዳር 2022 - ገጽ 3

. . .ዓባየይ ዕልልታኣ ቀጺላቶ። ናብ
ባይታ ተንበርኪኻ ግንባራ ብሓመድ
ክሳዕ ዝድፍደፍ “እንቋዕ ምቕሊ
ኣይከላእካና!” እናበለት ተሳለመት።
ዓባየይ ኣባል ሓፋሽ ውድባት እያ
ነይራ። ድሒሩ ምስክር ወረቐት
ተዋሂቡዋ እዩ።

ኣነ እኳ - ገለ ክፋሎም ተሰዊኦም
ክኾኑ ይኽእሉ እዮም፣ ሓደ ወይ
ክልተ ግን፡ ይምለሱ ይኾኑ ዝብል
ትጽቢት ነይሩኒ። ኣይቀበጽኩን ነይረ።
እንተኾነ፡ ሓደ’ኳ ኣይተመልሰን።
ሓንቲ ጓልን ኣርባዕተ ኣወዳትን
ኣሰሊፋ፡ ካብ ሓሙሽቲኦም ዋላ ሓደ
እውን ኣይተመቕለትን። ምቕላ ኣነ
እየ። ኣቦይ ወሊዱ እንተዘይነብር፡
መዝገብ ስድራ-ቤት ገብረኣብ ምሉእ
ብምሉእ ምተዓጽወ ነይሩ።
እቲ ዝገረመኒ ግን፡ ድሕሪ
ምንጋር መስዋእቲ እዩ። ምኽንያቱ፡
ሃይለ ገብረኣብ ኣብ ዒላበርዒድ፡
ተስፋሚካኤል ገብረኣብ ኣብ
እምባደርሆ፡ ነብያት ገብረኣብ ኣብ
ኣልጌን፡ የማነ ገብረኣብ ኣብ ዓዲ
ቐይሕ፡ ሓይለኣብ ገብረኣብ ድማ
ኣብ ማይላም እዮም ተሰዊኦም።
እዚ ማለት ከኣ፡ ሓደ ኣብ ዞባ ዓንሰባ፡
ሓደ ኣብ ዞባ ማእከል፡ ሓንቲ ኣብ ዞባ
ሰሜናዊ ቀይሕ ባሕሪ፡ ሓደ ኣብ ዞባ
ደቡብ፡ ሓደ ኸኣ ኣብ ዞባ ጋሽ ባርካ
እዮም ተሰዊኦም ማለት እዩ።

ሕራይ ኣቶ ኣብርሃም፡ ኣብ ስነ-ጽሑፍ
ከም እትነጥፍን ሓያለይ ስራሓት ከም
ዝሰራሕካን ገለ ሓበሬታታት ረኺበ
ኣለኹ፡ እዚ ሓቂ ድዩ?

-እዋእ! ብዙሕ እዩ እኳ እንተዘይተባህለ፡
ገለ ገለስ ሰሪሐ ይኸውን እየ።

ጽቡቕ እምበኣር፡ ናብዚ ንኽትበጽሕ
መበገሲኻ ክንፈልጥ ምእንቲ፡ ኣብ ስነ-
ጽሑፍ ዓለም መዓስ ኣቲኻ?
-ቅድሚ ምስላፈይ ኣብ እዋን
ቁልዕነተይ እኳ፡ ኣብ ቅብኣ እየ
ዝፈታትን ነይረ። ካብቲ ኣቦይ
ዝሰርሓሉ ዝነበረ ጋራጅ ዝተፈላለየ
ሕብሪ እናኣምጻእኩ፡ ናይ’ቶም
ኣብቲ እዋን’ቲ ዝነበሩ ህንዳውያን
ኣክተራት ስእሊ እናሰኣልኩ በቲ
ሕብሪ ገይረ ይቐብኦ ነይረ። እዚ
ኣብቶም ተመሳሳሊ ዕድመ ዝነበረና

ምስ ዳይረክተር ጀነራል ክፍሊ ባህልን ስፖርትን ዞባ ደቡብ

ፊልሞን ትኳቦ ኣቶ ኣብርሃም ዮውሃንስ (እብር)

ኣ/ዜ/ዞ/ደቡብ

ቃለ-መሕትት
ደቂ ገዛውቲ ክረአ እንከሎ፡ ከም ሓደ
ቀባኣይ ገይሮም ይገልጹኒ ነይሮም።
ንዓይ እውን ከምኡ ዝዓይነቱ ስምዒት
ይስምዓኒ ነይሩ።
እንተኾነ፡ ባህጊ ድኣ’ምበር ኣብ
ዝኾነ ደረጃ ክስራዕ ዝኽእል ክእለት
ኣይነበረን። ከምኡ ምዃኑ ዝፈለጥኩ፡
ድሕሪ ናጽነት ካብ ቃልሲ ናብ
ኣስመራ ምስ ተመለስኩ እዩ። ንገለ
ካብቲ ቅድሚ ምስላፈይ ዝሰኣልኩዎ
ስእልታት ምስ ረኣኹዎ መስሓቕ
ኮይኑ እየ ረኺበዮ።

ሕራይ ናብ’ታ ናይ ስነ ጽሑፍ
ኩነታትካ ድኣ ዘይንምለስ?

-ኣብ ሜዳ እየ ክሓናጥጥ ጀሚረ
ኢለካ ነይረ። መበገሲ ናይ’ዚ፡ እተን
ኣብ 1984 ዓ/ም ምናልባት እውን
መወዳእታ 1983 ዓ/ም ብህዝባዊ
ግንባር እናተተርጐማ ንኽንበባ ናብ
ግንባራት ዝመጽኣና ዝነበራ ስነ-
ጽሑፋዊ ስራሓት እየን።
ገለ ካብአን፡ ኮኖቫሎቭ፡ መገሻታትን
ጽንዒ ታሪኹን፡ መመሸጢት ስኒ
ሓርማዝ፡ ወዘተ ዝብላ ጽሑፋት
ነይረን። ኣዝየን መሰጥቲ እየን።
ብዙሕ ተጋዳላይ ብፍላይ ከኣ ኣብቲ
ናተይ ዕድመ ዝነበሩ ጸሓፍቲ ሽዑኡ
ዝፈረዩ እዮም ዝብል ግምት ኣሎኒ።
ንዓይ ግን፡ ተወሳኺ መበገሲ ነይሩኒ
እዩ። ሰለሙን ጐይትኦም ዝተባህለ
ወኪል ድምጺ ሓፋሽ ኤርትራ ኣብ
ብርጌድና ነይሩ። ንሱ ነቶም ኣብታ
ቤት ጽሕፈት ብርጌድ ዝነበርና ሰለስተ
ኦፐሬተራት ንፈልጦ ዛንታ ክንጽሕፍ
ይነግረና ነይሩ። ጽሒፍና ምስ መጻእና
ኸኣ ነንብበሉ ነይርና። ልክዕ ከም
ውድድር ኢና ንርእዮ።
ከምኡ ስለዝኾነ፡ ዋላ ኣናብባና ፍልይ
ዝበለ ንገብሮ ነይርና። ኣነ ብዛዕባ
ናይ 1975 ዓ/ም ዕግርግር ኣስመራ
ጽሒፈ ነይረ። ብዛዕባ ኣጸቢቐ
ዝፈልጦ ኣሰቃቒ ዛንታ ስለዝጸሓፍኩ
ጽቡቕ ተቐባልነት ነይሩዋ። ነዚ ድማ፡
ከም ኣገዳሲ መበገሲ እየ ዝወስዶ።
ምኽንያቱ፡ ሰለሙን ናይ ምጽሓፍ
ተበግሶ ንኽወስድ እንተዘየበግሰንን
እንተዘየተባብዓንን፡ ናብ’ዚ ዓውዲ እዚ
ገጸይ ምጠመትኩዶ? ዝብል ሕቶ
ክለዓል ይኽእል እዩ።

ኣብ እዋን ቃልሲ ውድድራት
ስነ-ጽሑፍ ተኻይዱ ነይሩ። ንሱኸ
ከም መተባብዒ ክውሰድዶ
ምተኻእለ?

-ጽቡቕ ኣለኻ። ረሲዐያ
ዝጸናሕኩ ኣርእስቲ ኢኻ
ኣልዒልካ። ንሱ ድኣ ኣገዳሲ
ጥራይ መዓስ ኮይኑ። ሓደ
ሓርነታዊ ቃልሲ ዘካይድ
ሰውራ ውሑስ ደጀን ፈጢሩ
ከም’ዚ ዝኣመሰለ ናይ ስነ-
ጽሑፍን ካልኦት ስነ-ጥበባዊ
ስረሓትን ውድድርን ክውድብ
ምርኣይ፡ ሓደ ካብ’ቲ ዘገርም
ነገር እዩ።
ካብኡ ንናብኡ ከኣ፡ ካልኦት

ሓርነታዊ ቃልሲ ዘካይዱ ሰውራታት
ሓደ ደምበ ይጻብኦም እቲ ካልኣይ
ደምበ ግን ዝድግፎም እዮም።
ሓርነታዊ ቃልስና ግን፡ ሰለስተ
ሚልዮን ህዝቢ ዝሓዘ ሰውራ ኣንጻር
ሱሳ ሚልዮን ህዝቢ ዘለዎ ስርዓት እዩ
ተሰሊፉ ነይሩ። ኣብ ክንዲ ምስ ብሓደ
ደምበ ዝድገፍ ሓይሊ ምስ ብኽልተ
ደምበ ዝድገፍ ሓይሊ እናተዋግአ እዩ
ውሑስ ደጀን መስሪቱ። ነዚ ክትገልጽ
ሰፊሕ ጊዜ የድሊ። እታ ዘምጽኣትና
ውድድር ስነ-ጽሑፍ ምውዳቡ ስለ
ዝኾነት ግን፡ ብጣዕሚ ዝድነቕ ነገር
እዩ ነይሩ።
ኣብቲ ዝተኻየደ ውድድር
ኣነ’ውን ተሳቲፈ እየ። እቲ ዝገርም፡
ሓንቲ ኣብ ቀዳማይ ደረጃ ስነ-
ጽሑፍ ስለ ዝተወዳደርካ ነመስግን
ዝብል ትሕዝቶ ዘለዋ ሰርትፊኬይት
ሰዲዶምለይ ነይሮም። ምስኣ’ውን
ነቐፌታዊ ገምጋም ስነ-ጽሑፍ ትብል
ጽሕፍቲ ሰዲዶምለይ። ነዚ ኣተባባዒ
ነይሩ ጥራይ ኢልካ ክትገልጾ ዝከኣል
ኣይኮነን። ምኽንያቱ፡ እታ ሽዓኡ
ንውድድር ዝሰደድኩሎም ስነ-ጽሑፍ
ኣብ ቅድሚ ናይቶም ኩሎም ራእሳናት
ኣመና ደቃቕ ከም እትኸውን ፍሉጥ
ነገር እዩ ነይሩ።
እንተኾነ፡ ንእሽቶን ኣሰልቻዊትን
ጽሕፍቲ እዩ ሰዲዱልና ኢሎምሲ
ኣይነዓቑንን። ከም ሰበይ ሰርትፊኬይት
ልኢኾምለይ። ሳላ ዘይነዓቑኒ ከኣ’የ
ኣብ’ቲ ዓውዲ ዝቐጸልኩ።

ሕራይ ኣቶ ኣብርሃም፡ ሓደ ካብቶም
ኣብ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ብዙሕ
ዓንቀጻት ዘበርከቱ ሰባት ምዃንካ
እውን ትፍለጥ ኢኻ። ኣበየኖት
ዓምድታት ኢኻ ተበርክት ነይርካ?

-ኣበይ’ሞ ክብለካ እየ. . . ብዝኾነ፡
ኣብ 2005 ዓ/ም እየ ከበርክት ጀሚረ።
ኣብተን ካብ 2005 ክሳዕ 2010
ዓ/ም ዝነበራ ዓምድታት ኣበየነይቲ
ዓምዲ ኢኻ ዘየበርከትካ ክትብለኒ እዩ
ዝቐልለኒ። ድሕሪ 2011 ዓ/ም እውን
ብዙሕ ድኣ ኣይኮነን እምበር፡ ስሕት-
ስሕት እናበልኩ ወስ ካብ ምባልሲ ዓዲ
ኣይወዓልኩን።
ከይነውሓና ድኣ’ምበር፡ እንተደሊኻ
እውን ዋላ ነቲ ኣብ ነፍሲ-ወከፍ ዓምዲ
ዘበርከትኩዎ ጽሑፋት ክምልሰልካ
ምኸኣልኩ። ብዝዀነ፡ ኣብ ዓምድታት
ካብ ማህደር ጀጋኑ፡ ጠመተ፡
ንኣፍልጦ፡ ወዘተረፈ፡ ወፍሪ፡
ዝባን ሃገ፡ ደብዳቤታት፡
ኣጋጣሚ፡ ጥዕና፡ ገጻት
ሂወት፡ ዳያሪ፡ ልዝብ፡ ሓንቲ
ዓለም፡ ማሕበራዊ ሂወት፡

ትዕዝብቲ፡ ናጻ ዓምዲ (ዓምዲ
ዘይብሉ ገጽ)፡ ዛዕባ ሎሚ፡
ካብ ዞባታትና፡ ዛራ ያታና፡
ከምኡ’ውን ኣብ ካብዝን
ካብትን ጽሑፋት ኣበርኪተ።
እዚ ኣየነይቲ ዛንታ ወይ
ዓንቀጽ ኣበየናይ ዕለት
ንሕትመት ከም ዝበቕዐት
ብሰነድ ሒዘዮ ዘለኹ እዩ።

እዚ ከኣ፡ ነቲ ብድሕሪ 2010
ዓ/ም ዘሎ ኣበርክቶ ዝሕውስ
ኣይኮነን።

ብኣየነይቲ ታሪኽ ወይ
ዓንቀጽ ከም ዝጀመርካኸ
ትዝክሮዶ ትኸውን?

-ጽቡቕ ገይረ እምበር። እታ
ፈላሚት ጽሕፍተይ ብዛዕባ ኣብ
ምጽዳፍ መርዓት ዝጸደፈት
ኣውቶቡስ እያ። ብስምዒት
ስለዝጸሓፍኩዋ ጀማሪትን
ጽብቕትን ኮይናትለይ።
እቲ ፍጻሜ፡ ከቢድ ሓደጋ
እዩ ነይሩ። ብዙሕ ሂወት
ዝጠፍኣሉ ኣዝዩ ዘሰቅቕ
ሓደጋ እዩ።

ብኣኻ ዝዳሎ ዓምዲኸ ነይሩ’ዶ?

-ኣብ ገለ እዋን ንዓምዲ ጠመተን
ዓምዲ ማህደር ጀጋኑን የዳልወን
ነይረ።

ካብ ኩለን ዘበርከትካለን ዓምድታት
ንኣየነይተን ትፈቱ?

-እዋእ፡ ነፍሲ-ወከፍ ዓምዲ ነናቱ
ትርጉምን ዘልዕሎ ኣገዳሲ ዛዕባን
ኣለዎ። ከምኡ ስለ ዝኾነ ከኣ’ያ
ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ኣብ ነፍሲ-
ወከፍ ዓምዲ እተልዕሎ ዛዕባ ፍሉጥ
ዝኸውን። ዓምድታት እንተዘይነብር
ኣብታ ጋዜጣ ዝሰፍሩ ነጥብታት
ዝተሓዋወሱን ዘይንጹራትን ምኾኑ
ነይሮም።
ስለ’ዚ ብዓምድታት ፈላሊኻ ነፍሲ-
ወከፍ ዓምዲ ኸኣ ከልዕሎ ዝግባእ ዛዕባ
ብንጹር ምቕማጥ ሓደ ካብ ውዳበ
ስራሕ ጋዜጣ እመስለኒ።
ናብ ሕቶኻ እንተተመሊሰ ድማ፡
ኣየናይ ዛዕባ ካብ ኣየናይ ዛዕባ ትፈቱ
ናብ ዝብል መደምደምታ ገጹ እዩ
ክወስደኒ። እቲ ሂወት ኣብ ሓንቲ
ዓምዲ እትሕዞ ዛዕባ ጥራይ ዘይኮነ፡
ኣብቲ ጋዜጣ ሓዳስ ኤርትራ ትሽፍኖ
ድምር ትሕዝቶ ዝምርኮስ ብምዃኑ፡
መልሰይ ንኹለን እየ ዝፈቱ ክኸውን
ግድን እዩ።
ኣይፋልካን ግድን ጥቐስ ትብለኒ
እንተሃሊኻ ግን፡ ‘ካብ እመት ስድሪ
ኣላታ’ ስለዝኾነ፡ ደቂ ሰብ ንመጻኢ
ክንከዶ እንተድኣ ኴንና፡ ነቲ
ዝሓለፍናዮ ብግቡእ ክንፈልጦ ኣሎና
ካብ ዝብል ፈሊጥ ተበጊሰ፡ ዓምዲ ‘ካብ

ማህደር ጀጋኑ’ ክብል እደፍር እየ።

ዓምዲ ካብ ማህደር ጀጋኑ መዓስ
ድያ ጀሚራ? ብኣየነይቲ ኣርእስቲኸ
ጀሚራ?

-ኣቐዲማ ብኻልኦት ትዳሎ ነይራ
እያ፣ ንገለ እዋን ደው ኢላ ድሕሪ
ምጽናሕ እየ ኣነ ቀጺለያ። ዕለት 11
ጥቅምቲ 2006 ዓ/ም ረቡዕ መዓልቲ
እየ ጀሚረያ። ‘ልቢ ጅግ’ ብዝብል
ኣርእስቲ ኸኣ፡ ብዛንታ ሓደ መንግስ
ወልደሚካኤል ዝተባህለ ጅግና
ታንከኛ ህዝባዊ ግንባር ፈሊማ።
ኣብ ዓምዲ ካብ ማህደር ጀጋኑ
ብዙሓት ዛንታታት ቃልሲን ምውሓስ
ልኡላውነት ሃገርን ከም ዝጸሓፍካ
ኩሉ ተኸታታሊ ጋዜጣ ሓዳስ
ኤርትራ ዝፈልጦ እዩ። ነቲ ዛንታታት
ብኸመይ ኢኻ ትእክቦ ነይርካ?
-እእእ! ነዚ ክነግረካ እንተድኣ
ኾይነ’ሞ እዛ ሎሚ ትሕተም ጋዜጣ
ሓዳስ ኤርትራ እውን ኣይክትኣኽሎን
እያ። ኣዝዩ ብዙሕ ገጻት እዩ ዘለዎ።
ምኽንያቱ፡ ምስቲ ናይ ህዝባዊ ግንባር
ዝሰራሕካዮ ናይ ዘይምንጋር ባህሊ
እያ ተራጽመካ። በቲ ሓደ ወገን
ክትጽሕፍ እናደለኻ፡ እቲ ከም’ዚ
ገይረ ናይ ዘይምባል ባህሊ ግን ቀይዱ
ይሕዘካ።
ጸሓፊ ኴይንካ ኣብ መንጎ’ዚ ክልተ
ድሌታት ተቐርቂርካ ምንባር ከመይ
ከምዝኸብድ ከኣ ኩሎም ጸሓፍቲ
ይፈልጡዎ እዮም። ካብኡ ንናብኡ
ኣብቲ እዋን እቲ ዝነበረ ዓጺቕ ወጥሪ
ናብ ጥቓኡ ገጹ ዘቕርብ ኣይነበረን።

እሞ ከመይ ኢልካ ድኣ ክሳዕ 95
ዝኸውን ዛንታታት ገድልን ምኽባር
ልኡላውነትን ክትጽሕፍ ክኢልካ?

-ከመይ እየ’ሞ ክብለካ። በስ ቃልሲ
እዩ። ኣጠቓሊልካ ክትርእዮ ከለኻ ግን፡
ካብቲ ንምጽሓፍ ተጥፍኦ ጊዜ፡ ነቶም
ኣዘንተውቲ ሕራይ ንኽተብሎም
እተጥፍኦ ጊዜ ይበዝሕ። ነዚ ኹሉ
ካብ ምዝርዛር ሓንቲ ኣብነት ክህበካ
ምመረጽኩ። ብኣኡ ገይራ ኸኣ፡ ነቲ
ምስ ፈለጥኩዎ ኣጸቢቐ ዝፈተኹዎ
ስዉእ ገረዝጊሄር ዓንደማርያም

(ውጩ) ንኽዝክሮ ዕድል ክትህበኒ
ትኽእል እያ።

ይቕጽል

ኣቶ ኣብርሃም ዮሃንስ (እብር)

ኣቶ ገብረኣብ ባርያጋብር

4ይ ክፋል

ወ/ሮ ጸሃይቱ ዓንዶም

ሓዳስ ኤርትራ መበል 32 ዓመት ቁ.70 20 ሕዳር 2022 - ገጽ 4

ቁርሲ ሰንበት
መርሃዊ ገብረሚካኤል

ቁርሲ ሰንበት

ጓል ሓሙሽተ ዓመት እንከላ እያ ዘይንሰምዖ ዘይብልና!
- ብስድራኣ ተሰንያ፡ እንታይነት እቲ
እናሓደረ ዝንፋሕ ዝነበረ ከብዳ ንምፍላጥ
ናብ ሕክምና ዝኸደት። እዛ ኣብ 23
መስከረም 1933 ዝተወልደት ህጻን፡
ከም ኩሎም መተዓብይታ ኣብ’ቲ ደረጀ
ዕድመ’ቲ ዘይንቡር ግዝፊ ከብዲ ከጋጥማ
ምኽኣሉ ንብዙሓት ነበርቲ ከየገረመ
ኣይተረፈን። እቲ ተርእዮ ዋላ እኳ ኣብ
ዝበዝሑ ሓረግ ዘርኢ ትውልዶም ከራሻት
ኣብ ዝዀኑ ህጻናት ክኽሰት ዝኽእል
እንተነበረ፡ ናይ’ዛ ህጻን ግን ፍሉይነት ዝነበሮ
እዩ ነይሩ። ስድራኣ ኰኑ ቤተሰብ፡ ዝዀነ
ናይ ክረሻን ክሳዐን ምልክት ተራእይዎም
ዘይፈልጡ፡ ሸጥ ዝበለ ማዕጥቖ ዝነበሮም
እዮም ነይሮም።
ኣብ ሆስፒታል ዝበጽሐት ህጻን ሊና
መዲና፡ ውጽኢት ሕክምናዊ መርመራ
ክትገብር ስለዝነበራ፡ ንሓጺር ግዜ ክትጽበ
እያ ተገዲዳ። ኣይደንጐየን እቲ ንዅነታት

ኣብ ጽዑቕ ስራሕ ዝነበረት ሰበይቲ፡ ካብ ኣብ ትማሊ ዲና እንነብር?
ገዛኣ ህጹጽ ጻውዒት ቴለፎን ተደወለላ።
መልእኽቲ እቲ ተለፎን፡ ጓላ ኣብ ሕማቕ
ኵነታት ከምዘላ ብምምልካት፡ ቀልጢፋ
መድሃኒት ምስ ዘይትረክብ፡ ኵነታት ጥዕናኣ
ናብ ዝኸፍአ ኣንፈት ከምርሕ ምዃኑ
ይሕብር ነበረ። በቲ ሃንደበታዊ ኵነት

ዝሰንበደት ሰበይቲ፡ ብርቡጽ መንፈስ ማኪናኣ
ኣልዒላ ተበገሰት። ቅድሚ ገዛኣ ምብጻሓ
ድማ መድሃኒት ክትገዝእ ናብ ሓደ ፋርማሲ
ኣላገሰት። ዋላ እኳ ጓላ ብቐጻሊ ትሓምም
እንተነበረት፡ ናይ ሽዑ ጻውዒት ቴለፎን
ግና ኣመና ኣሻቐላ። በዚ ምኽንያት ንጓላ

ምስላ ንደለይቲ ልቦና
ኣይንጐራራሕ፡ ንገራራህ።
ጐረቤትካ ኣጣል ክገዝእ ርሓቐሉ፡ ኣድጊ ክገዝእ ግርባብ ወስኸሉ። ጒሒላን ሰዓልን፡ ነዃዕን መሰንተርን ኣየሳንን።
ጓሂ ዘይብሎም ከይሓድሩስ፡ ደርሆ ትጸድፎም።
ግብዝ ይምድር፡ ምራኽ ይዕንድር።
ግራትካ ክጉሰን፡ ሰበይትኻ ክትሓርስን ገይሽካ ውዓል።
ግራት ብደረቱ፡ መንደቕ ብሰረቱ።
ግለት ምስ በዓል መን ነበርካ፡ ምስ ቀዳሞት ምስ ዳሕሮት።

ኣደነቕቲ ሓቅታት
- ሳልሞን ተባሂሎም
ዝጽውዑ ዓይነታት
ዓሳ፡ ንላዕሊ 1.82
ሜትሮ ቁመት ክዘሉ
ይኽእሉ።
- ሩስያውያን፡
ንበዓል ልደት ኣብ
ዓመት ክልተ ግዜ -
ማለት ኣብ ታሕሳስ
25ን ጥሪ 7ን
ይጽምብሉዎ።
- ኣብ ዝበዝሓ ሃገራት ዓለም ዝርከባ
ከብቲ፡ ኣብ መዓልቲ ካብ 20 ክሳብ 50
ጃሎን ጸባ ክሕለባ ይኽእላ።
- ኣብ’ዚ ግዜ’ዚ፡ ኣብ ቤተ መንግስቲ

ንልቦና
• ትም እንተበልኩ ፈሪሐ ዘይኰንኩስ ዓቕሊ ክገብር ስለዝደለኹ እየ።
• ደቂ-ሰብ ኣብ ዝተፈልየ እዋን፡ ልቢ ዝሰብር ኵነታት እንተደኣ ኣጋጢሙና ሞ፡ ንሓጺር ግዜ በቲ ንኽንወድቕ ምኽንያት ዝዀነ ፍጻመን ዘጋጠመና ኵነታትን፡ ብዙሕ እንጠዓስን እነስቈርቍርን እንተዄንና - እቲ ዘሐዝን ነገራት ዳግማይ ከይክሰቱ ክንመሃረሎም ዘይንፍትን ምዃንና እዩ።
• ፈተውተይን መሳርሕተይን ሽሕ ግዜ “ደቃሲ ደቃሲ” እንተ በሉኒ፡ ኣብ ዓራተይ ኰይነ እንታይን ከመይን ዓይነት ሓሳባት የሰላስል ስለዘይፈልጡ እዮም፣ እምበር እንተዝፈልጡስ፡ ኣነ ዘይኰንኩ ንሳቶም ክሳብ ክንደይ ደቂሶም ከምዘለዉ ምተረድኦም። ሓንሳብን ንሓዋሩን ድማ ነታ ቃል ክደግምዋ ኣይምደፈሩን።
• ህይወት እንተ ብጽቡቕ እንተ ብሕማቕ ይሓልፍ ኣሎ። ሕሉፍ ጕዕዞ ህይወትካ እናዘከርካ ኣብ ሕሉፍ ክትነብርን ከተስቈርቍርን ግን ኣይግባእን። ኣብ ክንዳኡ፡ መጻኢ ጕዕዞ ህይወትካ ከተማእዝን ኣብ ዝሕግዙ መደባት ከተተኵርን፡ ኣብ ቅድመኻ ንዘለዉ መሰናኽላት ብኸመይ ከም እትሰግሮም ክትውጥንን ይምረጽ።
• ንዓሻ ሰብ፡ ብዛዕባ ሓደ ነገር ካብ ከተእምኖ፡ ንሱ ዓሻ ምዃኑ ከረድኣካ ይቐልል።
• ሓቀኛ ፍልጠት ዝበሃል፡ እቲ ደረጃን መጠንን ድንቁርና ክርዳእ ዝኽእል እዩ።
• ትብዓት፡ እንታይ ከምዘፍርሓካ ዘይምፍላጥ ማለት እዩ።

ካብ ሕማም የገላግላ እዩ ዝበለቶ መድሃኒት
ዓዲጋ፡ ካብ’ታ ፋርማሲ ብታህዋኽ ኣብ
ዝወጽአትሉ እዋን፡ መፍትሕ ናይታ ሒዛታ
ዝነበረት ማኪና ኣብ ውሽጢ ተዓጽዩ
ከምዘሎ ፈለጠት።
በቲ ዘጋጠመ መሰናኽል
ትገብሮን ትሕዞን ጠፍኣ።
ነታ ኣብ ሕማቕ ኵነታት
ከምዘላ ዝተነግራ ጓላ
እናዘከረት ምስ ነብሳ
ኣምሪራ ተራገመት። ገለ
ሓጋዚ እንተረኸበት ድማ
ከባቢኣ ኣቋመተት። የግዳ
ሓደ እኳ ኣይተረኽበን።
በቲ ነናሻዕ ዝህውጻን
ዘሻቕላን ዝነበረ ጥዕና ጓላ
ክትሓስብ ዕረፍቲ ሰኣነት።
ድሕሪ’ዚ ናብ’ታ ኣላዪት
ቈልዓ ብምድዋል ኵነታት
ጓላ ድሕሪ ምሕታት፡
ብዝርዝር እቲ ዘጋጠማ
ኩሉ ብድሆታት ብተርባጽ ብምሕባር፡ ኣብ
ጽንኩር ኵነት ከምዘላን እንታይ ክትገብር
ከምዘለዋን ተወከሰታ። እታ ተሓዚት ቈልዓ
ብወገና፡ ጓላ ኣብ ኣሰካፊ ደረጃ ከምዘላ
ብምምልካት፡ ቀልጢፋ ትመጽኣሉ ዕድል
ክትፈጥር ከምዘለዋ ገለጸትላ። ቀጺላ፡

ብሓፈሻ ኣብ ከባቢኣ ዘለዉ ነገራት ኣቓልቦን
ኣተኵሮን ክትገብረሎም ብምዝኽኻር፡
ልዕሊ ኩሉ ድማ ምስ መፍትሕ ናይ ማኪና
ምትእስሳር ዘለዎም ነገራት ተጠቒማ ሽግራ
ትፈትሓሉ ሜላ ሃሰው ክትብል ከምዘለዋ
ምኽሪ ኣስኒቓ ቴለፎን ዓጸወት።
እታ ሰበይቲ ኣይጸንሐትን፡ ኣብ ጥቓ’ታ
ማኪና ተዓሺጋትሉ ዝነበረት ጽፉፍ ከባቢ
ሃሰው ድሕሪ ምባል፡ ሓንቲ ኰነ ኢልካ
ብሓደ ፍጡር ዝተሰንደወት ክትከውን
እትኽእል ኣረጊት መንጠልጠሊ ክዳን
(ታካባኖ) ወዲቓ ጸንሓታ። እታ ሰበይቲ፡
ኣብቲ ጽፉፍ ከባቢ ይትረፍ ታካባኖ
መንጠልጠሊ ክዳን ወዲቑ፡ ኣዝዩ ደቂቕ
ነገር እውን ብማዕዶ ክትርእዮ ዘይትጽገም
ኣከባቢ፡ ክሳብ ሽዑ ከይረኣየታ ምጽንሓ
ከይገረማ ኣይተረፈን።
ነታ ካበይ ከምዝመጽአት ክትግምታ
ዘይከኣለት ኣረጊት መንጠልጠሊት
ክዳን እናጠመተት ድማ፡ ከመይ ገይራ
ከምትጥቀመላ ምስ ነብሳ ብርቡጽ ስምዒት
ከተሕሸዅሹኽ ጀመረት። ትገብሮ ግን
ኣይነበራን። ኣብታ ህሞት እቲኣ በቲ
ከባቢ ዝሓልፍ ሰብ ብዘይ ምንባሩ ድማ
ከየተሓሳሰባ ኣይተረፈን። ድሕሪ’ዚ፡ ፈጣሪ
ሓደ ክኢላ ክሰደላ ኣእዳዋ ዘርጊሓ ክትጽሊ
ጀመረት። ትምኒታን ጸሎታን ዝሰመረ

እንክመስል፡ ኣብ ውሽጢ ሒደት ደቓይቕ፡
ሓንቲ ቀጠልያ ዝሕብራ ማኪና ኣብ ጥቓኣ
ደው ብምባል፡ ንሓደ ዝተቐዳደደ ክዳውንቲ፡
ብዕብራን ዝማሰነ ኣካላትን ብጭሕሚ
እተጐብአ ገጽን ዝነበሮ ኣብ 50ታት ዕድመ
ዝርከብ ሰብኣይ ኣውሪዳቶ ከደት።
ነቲ ሃንደበታዊ ፍጻመ ዘስተውዓለት
ሰበይቲ ንሰማይ ኣንቃዕሪራ ምስጋና
ኣቕረበት። ዋላ’ኳ ከም ጻማ ልማኖኣ
ኣብቲ ቦታ ብተኣምር ዝተኸስተ ገይራ
እንተሓሰበቶ፡ ኵለንትና ወጅሃቱ ብምርኣይ
ግን ካብ ምጥርጣር ዓዲ ኣይወዓለትን።
ድሕሪ’ዚ “ኣምላኽ ክሕግዘኒ ዝሰደደለይ
ሰብ እዚ’ዩ” ብዝብል እምነት ናብኡ
ብምቕራብ፡ ኣዝያ ተጸጊማ ከምዘላ ሓበረቶ።
ጓላ ኣብ ኣሰካፊ ጥዕና ከምዘላ ብምሕባር፡
እታ ዝረኸበታ መንጠልጠል ክዳን ንማዕጾ
ማኪናኣ ክትከፍተላ ከም እትኽእል ብሰባት
ተሓቢራ ክነሳ፡ እንተኾነ ብሰንኪ ኣፍልጦ
ክትጥቀመላ ከምዘይከኣለት ብዝርዝር
ኣረድኣቶ።
እቲ ሰብኣይ፡ ኣብ ውሽጢ ሓደ
ደቒቕ ዘይመልእ ግዜ፡ በታ ቀጣን ስልኪ
መንጠልጠሊት ክዳውንቲ ተጠቒሙ ማዕጾ
እታ ማኪና ከፈቶ። ነዚ ዝረኣየት ሰብይቲ
ብታሕጓስ ነጢራ ሓቘፈቶ። ስለቲ ዝገበረላ
ጽቡቕ ነገር፡ “ንስኻ ብሓቂ እቲ ዝበለጸን
ሕያዋይን ሰብ ኢኻ” ብምባል፡ እናነብዐት
ምስጋና ኣቕረበትሉ።
ብመግለጺ እታ ሰበይቲ ዝተገረመ
ሰብኣይ፡ “ክብርቲ! ኣነ ቅኑዕን ሕያዋይን
ሰብ ኣይኰንኩን። ኣነ ሓደ ካብቶም ንነበርቲ
እዛ ከተማ ብስርቂ ዘሰክሑ፡ ብኽፋእ ግብሪ
ዝተመላእኩ መታለሊ ሰብ እየ። ቅድሚ
ሒደት ደቓይቕ ድማ’የ ካብ ቤት ማሕቡስ
ወጺአ። ንኽገርመኪ፡ ማዕጾ ማኪናኺ ኣብ
ውሽጢ ሓጺር ግዜ ክኸፍቶ ዝኸኣልኩ
ከማን ናይ ነዊሕ ዓመታት ተመክሮ-ስርቂ

ስለዝጸንሓኒ እየ” ክብል መለሰላ።
እታ ሰበይቲ ግና ብዓውታ፡ “ጸገመይ
ተረዲኡ እዩ፡ ተራ ሰብ ዘይኰነስ ናይ
ዓመታት ተመክሮን ክእለትን ዘለዎ ሞያዊ
ዝሰደደለይ!” ብምባል፡ ምስናይ ንብዓታ ነቲ
ሰብኣይ ብምሕቋፍ፡ ደጋጊማ እናጨደረት
ድሕሪ ምምስጋን፡ ማኪናኣ ኣልዒላ ናብ
ጓላ ተመርቀፈት።
= ኣብ’ቲ ፈለማ፡ እታ ሰበይቲ፡ ዋላ
እኳ ፈጣሪ ዝሰደደላ ሓጋዚ ክኸውን
ከምዝኽእል እንተኣመነት፡ ብትርኢቱን
ኵነታቱን ግን ተስፋ ስኢናትሉ ነይራ እያ።
ገይና ናብኣ ከይቀረበ እንከሎ ድማ ፈጺሙ
ካብኣ ዝሓይሽ ኰይኑ ኣይተሰምዓን።
ድሕሪ ዝተወሰነ ካልኢታት ድማ እዩ እቲ
ሰብኣይ ናብዛ ሰበይቲ ቀሪቡ ሓገዝ ትደሊ
እንተዀይና ሕቶ ዘቕረበላ። ድሕሪ’ዚ እያ
ኩሉ ኵነታታን ጸገማን ዘርዚራ ክትሕብሮ
ዝተተባብዐት።
እዚ ዘገርም ግና፡ እታ ማኪና፡ ብገበን ስርቂ
ንዓመታት ኣብ ማሕቡስ ተዳጕኑ ዝጸንሐ
እሞ፡ ፍርዱ ወዲኡ ናብ ቤቱ ዝምለስ ዝነበረ
ሰብኣይ፡ ኣብ ጥቓ እታ ሓገዝ እትደሊ
ዝነበረት ሰበይቲ ኣውሪዳ ምኻዳ እዩ።
ትማሊ ርእሳ ዝኸኣለት፡ ናታ ፍጻመ ሓዚላ
ዝሓለፈት መዓልቲ እያ። ጽባሕ እንታይ
ሓድሽ ነገር ሒዛትልና ከም ትመጽእ
ንምግማቱ ኣሸጋሪ እዩ። ንሕና ናይ ሎሚ
ኢና ኣብ ሎሚ ድማ ንንበር። ንሰባት ብናይ
ትማሊ ኣይንፍረድን ኣይንምዘንን። እቲ
ምንታይሲ፡ ናይ ትማሊ ዛንታኻ ናይ ሎሚ
ዛንታኻ ክኸውን ኣይክእልን እዩ። ናይ
ትማሊ ሕሉፍ እዩ። ንስኻ ድማ ናይ ሎሚ
እምበር ናይ ትማሊ ክሳብ ዘይኰንካ፡ ንዓኻ
ዝውክል መግለጺን ረቛሒን ክኸውን
ኣይግባእን። ንመጻኢ ጕዕዞ ምንባርካ እውን
ክውስኖ ኣይክእልን እዩ። ሰብ ካብ ብሕሉፍ
ውልቀ ዛንታ፡ ብህሉው ንጥፈታቱን
ተግባሩን ክትመዝኖን ክትፈርዶን ይሓይሽን
ይምረጽን።

ሊና ዝከታተል ዝነበረ ዶክተር፡ ንመርመራ
ውጽኢት ናይታ ህጻን ርእዩ ክኣምኖ
ተጸገመ። ደጋጊሙ ፈቲኑ ዝቕየር
ነገር ኣይነበረን፣ ኣብ ከብዲ’ዛ ህጻን ናይ
ሸውዓተ ወርሒ ጥንሲ ከምዘሎ ዝሕብር
ውጽኢት ደኣ ተዓዘበ።
እቲ ዶክተር፡ ንሊና ዘጋጠማ ኵነታት

ኣመሪካ - ማለት ኣብ ዋይት
ሃውስ ብገምጋም ኣስታት 13,092
ካራሩ፡ ፋርኬታታትን ማናኩን ኣብ
ኣገልግሎት ምምጋብ ይውዕሉ።
- ኣብ ኣመሪካ ካብ ጠቕላላ
ብዝሒ ህዝቢ፡ ደቂ-ተባዕትዮ 54%
ደቂ-ኣንስትዮ ድማ 46% ስልኪ
ኣልቦ መልእኽቲ ይጥቀሙ።
- ኣብ ሃገረ ጃፓን ካብ ዝርከብ
ብዝሒ ህዝቢ፡ ኣብ ኣመሪካ ዝርከባ
ጎድኒ ንጎድኒ ዝተቐመጣ ቴለቭዥናት
ከምዝበዝሓ እውን ምፍላጡ ኣይክፍእን
እዩ።
- ካብ ብዝሒ ህዝቢ ዓለም እቲ 66%
ብቐጻሊ ኣእካል ከም ዝምገብከ ትፈልጡዶ።

ኣመልኪቱ ኣብ ዝሃቦ ሓበሬታ፡ ሓደ ሰብ
ቅድሚ ዕድሚኡ ናብ ዓቕመ-ኣዳም
ወይ ዓቕመ-ሄዋን/ግርዝውና ምብጽሑ፡
ዘጋጥም ባህርያዊ ጾታዊ ምዕባለታት
ምዃኑ ብምጥቃስ፡ ሳሕትን ዘይንቡርን
ተርእዮ ምዃኑ እዩ ኣረዲኡ።
ዘይተጸበይዎ ዝወረዶም ስድራቤት እዛ
ህጻን፡ ጓሎም ብህጻና ነብሰ-ጾር ክትከውን
ምቕባሉ ከበዶም። ልዕሊ ኩሉ ስንክሳር
ኰይንዎም ዝነበረ ጉዳይ ግና፡ እዛ ህጻን
ንመስርሕ ሕማም ሕርሲ ብኸመይ
ክትሰግሮ እያ ዝብል ጉዳይ ነበረ።
ከምዘይ ወግሕ የለን፣ ሊና ኣብ 14
ግንቦት1939 ብመብጣሕቲ፡ በዓል ምሉእ
ጥዕና ወዲ ተገላገለት። በዚ መሰረት፡
ኣብ ታሪኽ ሕክምናዊ ጽሑፋት ‘እታ
ዝነኣሰት ኣደ’ ዝብል ክብሪ ሒዛ መዝገብ
ክብረ-ወሰን ሰኒዳ ትርከብ። እቲ ጀራርዶ
ዝብል ስም ዝተዋህቦ ካብ ጓል ሓሙሽተ
ዓመት ዝተወልደ ህጻን ግና፡ ኣቦኡ መን
ክኸውን ከምዝኽእል ክፍለጥ ብዘይ
ምኽኣሉ፡ ክሳብ ሎሚ ምስጢር ኰይኑ
ይቕጽል ኣሎ።

ምንጪ፡ መዝገብ ክብረ-ወሰን

ሓዳስ ኤርትራ መበል 32 ዓመት ቁ.70 20 ሕዳር2022 - ገጽ 5

ማርታ ክብሮም ንኣፍልጦ ንኣፍልጦ

ምስላ ቀዳሞት

• ገመድ ንፈሓሲኣ፡ ጕድጓድ ንዀዓቲኣ።
• ንመግቢ ኣዀምሲዕካ፡ ንነገር
ኣስተውዒልካ።
• ክልተ ቁጥሚ፡ ዘረባኦም ግጥሚ።
• ድሕሪ ደሓን ኣይትጠይቕ፡ ነገር
ከይትጽይቕ።
• እንጣጢዕ ኣይስንከት፡ ጣፍ
ኣይህንኰት።
• ወሃብ ጸባዶ ይስእን ማይ ጸባ?
• ክፉእ ስኒ፡ እንጣጢዕ ቍሒሙ
ይስሕቀኒ።
• ዘዋሪት እግሪ ወይ ድራር ወይ ሓኽሊ።
• ሓዊ ሓሚሙ እንተ ደቀሰ፡ ሓሰር
ክበጽሖ ከደ።

ዝተጻሕፈት ልቢ-ወለድ መጽሓፍ ኮይና፡

‘እቲ ኣልከምያዊ’፡ ብቛንቋ ፖርቱጊስ ናብ ባህጊ ልብና ከይንበጽሕ ዝዕንቅፉና ነገራት
ብህቡብ ብራዚላዊ ደራሲ ፓውሎ ኮልዮ
ተጻሒፋ ናብ ትግርኛ ድማ ብዮናስ እምባየ
ዝተተርጎመት መጽሓፍ እያ። እዛ ኣብ 1993
ዝተጻሕፈት መጽሓፍ፡ ክሳብ ሕጂ ህቡብነታ
ዘይነከየትን ክሳብ 2016 ድማ ናብ ሰብዓ

ቋንቋታት ዝተተርጎመትን መጽሓፍ እያ።
ዛዕባ እዛ መጽሓፍ፡ ኩሉ ሰብ ሕልሚ ከም
ዘለዎን፡ ሕልምኻ ብልክዕ እንታይ ምዃኑ
ፈሊጥካ እንተ ተበጊስካ ኩሉ ኣድማስ
ሕልምኻ ከም ዝሰምርን ይገልጽ። እቲ
እትደልዮ ሕቡእ ሃብቲ ርሑቕ ተጓዒዝካ
እትረኽቦ ዘይኮነ፡ ምሳኻን ኣብ ጥቓኻን
ከም ዘሎ እዩ መደምደምታ ሓሳብ ናይዛ
መጽሓፍ።
ንሎሚ፡ ፓውሎ ኮልዮ ኣብ መእተዊ እዛ

መጽሓፍ፡ “ናብ ባህጊ ልብና ከይንበጽሕ
ዝዕንቅፉና ኣርባዕተ ነገራት” ኢሉ ጠቒስዎም
ዘሎ ነጥብታት ኢና ከነቕርበልኩም፦
1. ካብ ግዜ ቁልዕነትና ኣትሒዙ፡ ንዝኾነ
ክንገብሮ እንፍትን ነገራት ዘይከኣል ምዃኑ
እዩ ዝንገረና። ነዚ ግጉይ ኣተሓሳስባ
ሒዝና ድማ ንዓቢ። ዕድመ እናወሰኽና
ክንከይድ ከለና፡ እዚ ግጉይ ኣተሓሳስባታት
ዝፈጠሮም ቀጸላታት ዝንቡዕ ኣረኣእያ፡
ፍርሒን ሰብ ከይብለንን እውን ድርዖም
እናወሰኸ ይኸይድ። ኣብ መወዳእታ
ድማ፡ ንባህጊ ልብና ምሉእ ብምሉእ ኣብ
ውሽጢ ቀቢሮም ከም ዘይርአ ይገብርዎ።
2. ዋላ’ኳ ትብዓት ረኺብና፡ ንሕልምና
ፍሒርና እንተ ኣውጻእናዮ፡ ካልእ ዕንቅፋት
ከጓንፈና ይኽእል እዩ። ካልኣይ ዕንቅፋት
- ፍቕሪ እዩ። ሽሕ’ኳ ነቲ ክንገብሮ እንደሊ
ነገር እንተፈለጥናዮ፡ እግሪ እግሪ ሕልምና
ክንስዕብ ኢልና ንኹሉ ነገር ራሕሪሕና
ብምኻድና ነቶም እነፍቅሮም ከይነቐይም
ንፈርሕ። ፍቕሪ ግን ንቕድሚት
ከይንምርሽ ዝኽልክለና ዘይኮነ፡ ኣብ ጕዕዞና
ተወሳኺ ድርኺት ዝፈጥረልና ሓይሊ
ምዃኑ፡ እቶም ናይ ብሓቂ ንጽቡቕና ዝምነዩ
ሰባት ድማ፡ ሕጉሳት ክንከውን ከምዝደልዩን
ኣብ ጕዕዞና ከሰንዩና ከኣ ቅሩባት ምዃኖምን
ኣይነስተውዕልን ኢና።
3. ፍቕሪ ተወሳኺ ድርኺት ኣብ ጕዕዞና
እምበር፡ ዓንቃፊ ከም ዘይኮነ ምስ ተቐበልናዮ፡
እቲ ሳልሳይ ዕንቅፋት ከረኻኽበልና
ይኽእል። እዚ ሳልሳይ ዕንቅፋት እቲ ኣብ
ጕዕዞና ከይንፈሽል እንፈርሖ እዩ። እቶም

ሕልምና ከነግህድ እንቃለስ፡ ፍሽለት ምስ
ኣጋጠመና ኣዚና ኢና እንሳቐ። ምኽንያቱ
ናብቲ፡ “ብቐደሙ እውን ኣይደለኽዎን
ነይረ።” ዝብል ዕባራ ምኽኒት ኣይንወርድን
ኢና። ብኣንጻሩ ንሕልምና ንደልዮን
ምእንታኡ ክንብል ድማ፡ ኩሉ ነገር ዘወፈናን
ኢና። ነቲ ጕዕዞ ብምሉእ ልብና ምብጋስና
ጥራይ እንተ ዘይኮይኑ ከኣ፡ እቲ ናብ ባህጊ
ልብና ዝወስድ መንገዲ ካብቶም ካልኦት
መንገድታት ዝቐለለ ከም ዘይኮነ ንርዳእ።
ኣብ መወዳእታ፡ እቶም ምእንቲ ባህጊ
ልብና እንቃለስ፡ ዋላ’ኳ ንምንታይ ይኸውን
ኣይረደኣና፡ ኣብ ጽንኩር ግዜ ዓቕሊ ክህልወና፡
ኣድማስ እውን ብምስጢር ምእንቲ ረብሓና
ከም ዝተሓባበር ከነስተውዕል ይግባእ።
ንነብሰይ ኩሉ ግዜ “ፍሽለት ኣድላዪ
ድዩ?” እናበልኩ እሓታ እየ። ኣድላዪ ድዩ
ኣይኮነን ብዘየገድስ ፍሽለት የጋጥም እዩ።
ብፍላይ ኣብ ፈለማ፡ ምእንቲ ባህጊ ልብና
ክንቃለስ ኣብ እንጅምረሉ እዋን፡ ተመኵሮ
ስለ ዘይህልወና፡ ዋላ’ኳ እቲ ምስጢር
ህይወት፡ “ሸውዓተ ግዜ ወዲቕካ ኣብ መበል
ሻምናይ ትዕወት።” ዝብል እንተኾነ፡ ብዙሕ
ጌጋታት ኢና እንፍጽም።
ካብ ካልኦት ሰባት ንላዕሊ ዝያዳ ዘሳቕየና
እናኾነ ግን ንምንታይ እዩ ምእንቲ ባህጊ
ልብና ምቅላስ ኣገዳሲ ዝኸውን?
ልክዕ ከምቲ ኩሉ ግዜ እንገብሮ፡ ሓንሳብ
ንፍሽለታትና ምስ ሰዓርናዮ ልዑል ባህታን
ርእሰ ተኣማንነትን እዩ ዝፈጥረልና። ኣብ
ህድኣት ልብና ድማ፡ ንነብስና እቲ ኣብ
ህይወት ዘሎ ዝግብኣ ክቡር ነገር ነበርክተላ

ከም ዘለና ይርደኣና እዩ። ከም ሳዕቤኑ
ድማ፡ ነፍሲ ወከፍ ሰዓት ናይ ነፍሲ ወከፍ
መዓልቲ ኣካል ናይቲ ቅኑዕ ቃልሲ ስለ
እትኸውን፡ ብተገዳስነትን ሓጎስን ኢና
ክንነብር እንጅምር። ኩሉ ግዜ እቲ ሓያልን
ዘይተጸበናዮን ስቅያት እዩ ካብቲ ብግዳም
ዝጽወር ዝመስል ስቅያት፡ ሓደ መዓልቲ
ንነብስና ካብ ናይ ህይወት ምረት ክንናገፍ
ኣብ ዘይንኽእለሉ ደረጃ ክሳዕ እንበጽሕ
ከይተረደኣና፡ ንምሉእ ነብስና በሊዑ ዘጥፍኦ።
ክሳዕ ግዜ ሞትና ከኣ፡ እናሳቐየና ይጸንሕ።
4. ሕልምና ኣለሊና፡ ብሓይሊ ፍቕሪ
ተዓንጊልናን በሰላታት ውድቀትና ኣሕዊናን
ዓመታት ምስ ነበርናን ድማ፡ ሃንደበት እቲ
ንመዋእልና እንብህጎ ዝነበርና ነገር ኣብ
ጥቓና ኣራጢጡ ይጽበየና ከም ዝነበረ
ነስተውዕል። ድሕሪ’ዚ እዩ ከኣ፡ እቲ
ራብዓይ ዕንቅፋት ዝመጽእ። እዚ ዕንቅፋት
እዚ እቲ ንመዋእልና ዝተቓለስናሉ ሕልሚ
ከይገሃድ ንፈርሖ እዩ።
ሓደ ግዜ ኦስካር ዋይልድ፡ “ነፍሲ ወከፍ
ሰብ ነቲ ዝፈትዎ ነገር እዩ ዝቐትል” ኢሉ
ነይሩ። ሓቁ ድማ እዩ። ዝደለናዮ ምርካብ
ብዙሕ ግዜ ንመንፈስና ብቕሬታ ይመልኦ
እዩ። እዚ ዝኾነሉ ምኽንያት ከኣ፡ ነቶም ኣብ
ከባቢና ዘለዉ ከማና ዝደልዩዎ ዘይረኸቡ
ሰባት ንርኢ እሞ፡ ንዓና ነቲ እንደልዮ
ክንረክብ ዘይግብኣና ኮይኑ ይስምዓና። ኩሉ
እቲ ናብ ዝበጻሕናዮ ደረጃ ንኽንድይብ
ዝሰገርናዮ ዕንቅፋታት፡ ዝተጻወርናዮ
ስቅያትን ዝራሕራሕናዮ ነገራትን ንርስዖ።
ካብ ተመኵሮይ ከም ዝረኣኽዎ፡ ብዙሓት

ሰባት ናብቲ ንዓመታት ዝጸዓሩሉ ባህጊ
ልቦም ክጭብጡሉ ዝኽእሉ ደረጃ ምስ
በጽሑ፡ ብተደጋጋሚ ናይ ደናቑር ጌጋታት
ዝፍጽሙን ናብ ዓወት ክበጽሑ ሓንቲ
ስጉምቲ ጥራይ ምስ ተረፈቶም ኣብ
ዕላማኦም ከይበጽሑ ንድሕሪት ዝምለሱ
ከም ዘለዉን እፈልጥ እየ።
እዚ ራብዓይ ዕንቅፋት፡ ጽላል ናይቲ
ንሓጎስን ፈንጠዝያን ዝነጽግ መንፈሳዊ
ትምህርቲ ዘለዎ ስለ ዝመስል፡ እቲ ኣዝዩ
ሓደገኛ ዕንቅፋት እዩ። ብኣንጻር እዚ ግን፡
ነብስኻ፡ ዓስቢ ናይቲ ጽዒራ ዘምጽኣቶ ነገር
እንተ ኣሚንካ ኢኻ፡ እቲ ፍቓድ ኣምላኽ
ዝፍጽም ሰብ እትኸውን፡ ነቲ መንፈስ ዓለም
እትሕግዞን ንምንታይ ከም ዝተፈጠርካ ድማ
ተስተውዕልን።

1. ምትካኽ ሽጋራ፦ እዚ ካብ’ቲ ግጉይ ልምድታት ድሕሪ መግቢ
ንግምቶ ንላዕሊ ሳዕቤን ከም ዘለዎ
ክኢላታት ይዛረቡ። ብቐጥታ ሓደ ሽጋራ
ድሕሪ መግቢ ምውሳድ ክንዲ ናይ 10
ሽጋራ ሳዕቤን ይህልዎ።
2. ጽዑቕ ምንቅስቓስ ኣካላት ምስራሕ፦
ዋላ’ኳ ኩሉ ሰብ ድሕሪ መግቢ ምንቅስቓስ
ምዝውታር ከም ቅኑዕ ዝወስዶ እንተኾነ፡
እንተ በዚሑ ግና ሃሳዪ እዩ። ምኽንያቱ፡
እትገብሮ ምንቅስቓስ ወይ ስፖርት፡
ኣካላትካ እቲ ዝድለ መኣዛታት ካብ
መግቢ ንኸይመጽው ይዓግት። ስለዚ
ድሕሪ መግቢ ህዱእን፡ ቀሊልን ብዙሕ
ሃልኪ ዘይብሉ ምንቅስቓስ ኣካላት ወይ
ፈኲስ ጕዕዞ እግሪ ከተዘውትር እዩ
ዝበለጸ።
3. ኣካላትካ ምሕጻብ፦ ድሕሪ መግቢ

ነብስና ንኸይንሕጸብ እንምከሮ ምኽሪ
ሓቅነት ዘለዎ እዩ። መግቢ ድሕሪ
ምብላዕና ዝበዝሐ ደም ናብ ከባቢ ከስዐ
ብምኻድ ንምሕቃቕ የሳልጥ። ማይ ምስ
እንሕጸብ ወይ ድማ ምስ እንሕንብስ
ኣካላትና ፍልልይ ናይ ሙቐት ስለ
ዝስምዖ፡ ማይን ምንቅስቓስን ድማ
ንስርዓተ ዙረት-ደም ስለ ዘቀላጥፍ፡ ደም
ናብ ምሉእ ኣካላትና ይዝርጋሕ። በዚ
ምኽንያት ምሕቃቕ መግቢ ይደናጐ።
4. ሻሂ ምስታይ፦ እዚ ኣብ ብዙሓት
ሰባት ዝርአ ጌጋ ልምዲ እዩ። ካፈይን
ማለት እቲ ቀንዲ ትሕዝቶ ቆጽሊ
ሻሂ ምስ ኣብ መግብና ዝርከብ ሓጺን
ብምትሕሓዝ እቲ ኣገዳሲ ማዕድን ናብ
ኣካላትና ንኸይሕወስ ይገብር። እዚ

ብፍላይ ንዋሕዲ-ደም (ኣነምያ) ዘለዎም
ሰባት ሓደገኛ ክኸውን ስለ ዝኽእል፡
ብውሑዱ ድሕሪ መግቢ ክሳብ ሓደ
ሰዓት ሻሂ ከይሰተና ክንጸንሕ ይግባእ።
5. ናይ ከብዲ ስፖርት ምስራሕ፦
ድሕሪ ምምጋብ ብቐጥታ ናይ ከብዲ
ምንቅስቓስ ኣካላት ምክያድ ናይ
መዓናጡ ምትእስሳር (ምጥንናግ) ከስዕብ

ይኽእል። እዚ ጥራይ ዘይኮነ፡ ንስርዓተ
ምሕቃቕ መግቢ የደናጕን ዝያዳ ክብደት
ኣካላት ንኽትውስኽ ይገብርን።
6. ፍረታት ምብላዕ፦ ኣካላትና ንፍረታት
ኣብ ሓጺር ግዜ እዩ ዘሕቅቖም። ይዅን
ደኣምበር፡ ምስ መግቢ ሓዊስና ወይ
ኣከታቲልና እንተ ወሲድናዮም ኣብ ከስዐ
ንነዊሕ ሰዓታት ይጸንሑ እሞ፡ መሽሚሾም
ጋዛትን መርዝን ይተፍኡ። ብተወሳኺ
ኣብ ቈርበት ቀጸላ ናይ ዝተኣከበ ስብሒ

(cellulite) ንኽፍጠር’ውን የተባብዕ።
ስለዚ ፍረታት ኣብ ጥራሕ ከብድኻ ወይ
ድማ 2 ሰዓታት ቅድሚ ወይ ድሕሪ
መግቢ ጥራይ ክትወስድ ፈትን።
7. ምድቃስ፦ ኣብ ግዜ ድቃስ ዝበዝሐ
ንጥፈታት ኣካላትና ስለ ዝዝሕል ዝበላዕናዮ
መግቢ ብቐሊሉ ክሓቅቕ ኣይክእልን።
ንጋድም በጥ ምባል ንባዕሉ፡ ንመስርሕ
ኣተሓቕቓ መግብን ምንዛዕ ኣሕቀቕቲ
ፈሰስትን ምቹእ ስለ ዘይኮነ እቲ ዕዮ
ክዕመም ኣይክእልን። ንከም በዓል ቀሓር
ዝኣመሰሉ ናይ ከስዐ ሕማማት ከቃልዓና
ይኽእል። ስለዚ ናይ መግቢ ሰዓታትና
ካብ እዋን ድቃስ ብውሑዱ ብክልተ
ሰዓታት ክፍለ ተመራጺ እዩ።

ጥቕሲታት ለውጢ

• “እቶም ኩሉ ሳዕ ሕጉሳትን ጥበበኛታትን ዝኾኑ፡ ኩሉ ሳዕ ስለ ዝቕየሩ እዮም።”
- ኮንፊሽየስ
• “ለውጢ ኩሉ ሳዕ ህያብ ሒዙልና እዩ ዚመጽእ።” - ፕራይስ ፕሪትቸት
• “ዕብየት እቲ እንኮ ጭብጢ ናይ ህይወት እዩ።” - ጆን ሄንሪ ኒውማን
• “እቲ ፈጺሙ ርእይቶኡ ዘይቅይር ሰብ፡ ልክዕ ከምቲ ዘይንቀሳቐስ ማይ ቀላይ እዩ። ኣብ ውሽጡ ኸኣ ለመምታ የፍሪ።” - ዊልያም ብሌይክ
• “ኣብ ማይ ወዲቕካ እንተ ኔርካ፡ ምናልባት ኣብ ጁባኻ ዓሳ ኣትዩ ከይህሉ ፈትሽ።”
- ዘይተፈልጠ
• “እናዓበና ምስ ከድና፡ ንልወጥ ዘይኰንናስ እቲ ናይ ብሓቂ ምስልና ኢና ንሕዝ።”
- ልይን ሃል
• “ዝኾነ ነገር ምብርካት ደው ምስ ኣበልካ፡ ምማት ጀሚርካ ኣለኻ።” - ኢሉያኖር ሩዝቨልት
• “ኩሉ ነገር ኣብ ፈጣሪ ከም ዚምርኰስ ጌርካ ጸልይ፡ ግና ኸኣ ኩሉ ነገር ኣባኻ ከም ዚምርኰስ ጌርካ ስራሕ።” - ቅዱስ ኣጎስጢን
• “ምንቅስቓስን ገስጋስን ሓደ ከይመስለካ። ዝወዛወዝ ፈረስ፡ ይንቀሳቐስ ደኣ’ምበር፡ ይግስግስ ኣይኰነን።” - ኣልፍረድ ሞንታፐርት
• “ንነፍሲ ወከፍ መዓልቲ፡ በቲ ዝሓፈስካላ ዘይኰነ፡ በቲ ዝዘራእካላ ክትፈርዳ እዩ ዚግባእ።” - ሮበርት ሉዊስ ስቴቨንሶን

ሎሚ ኣብ ERI-TV

ሰኑይ

ሰዓት መደብ
12፡00 ሃገራዊ መዝሙር
12፡02 ድራማ

12፡30 ዜና (ትግርኛ)
12፡50 ዜና ስፖርት
12፡55 ዕላል ጥበባት

13፡30 ዜና(ዓረብ)
13፡45 ሄሎ ደባይዋ
15፡30 ፊልም

17፡00 ዜና(ትግርኛ)
17፡15 ደርፊ

17፡30 ዜና(ዓረብ)
17፡40 ደረት ቃና
19፡10 ሳይዳ

20፡00 ዜና (ትግረ)
20፡15 ሰሙናዊ ፍጻሜታት
ስፖርት

21፡00 ዜና (ትግርኛ)
21፡25 ማህደር

22፡00 ዜና (ዓረብ)
22፡10 መደብ ቆላሕታ

22፡30 ዜና (እንግሊዝ)

ሰዓት መደብ

09፡00 ሃገራዊ መዝሙር
09፡02 ኤሮቢክስ
09፡30 ፊዮሪና
10፡30 ፓኖራማ
11፡00 ማእገር
13፡00 ዶክተራት ኣብ ስትድዮ
ቀጥታ
13፡45 ድራማ
14፡00 ሞዛይክ
16፡30 ተኸታታሊ ፊልም እንዳ
ዝማም
17፡05 ፍረ ጻዕሪ
17፡25 ተኸታታሊት ፊልም ቀለቤት
ልቢ
18፡00 ዶክመንታሪ ንብዓት ሓርገጽ
18፡30 ህርመት

20፡00 ዜና (ትግረ)
20፡15 እትመትሲት-ኮም

21፡00 ዜና (ትግርኛ)
21፡25 ቡያ ዉድድር ታሪኻዊ
ፍልጠት 35ክፋል

22፡00 ዜና (ዓረብ)
22፡10 ዓለም ስነ ጥበብ

22፡30 ዜና (እንግሊዝ)

ሓዳስ ኤርትራ መበል 32 ዓመት ቁ.70 20 ሕዳር 2022 - ገጽ6

ምልክታ ምልክታ

ናጽነት ደስበለ - ሓበን ገብረኣምላኽ - ሳምራዊት መለስ

Design Engineer

• Number Required: One (01)
• Place of work: Debarwa
• Type of contact: Definite period of two years
• Salary: As per the company salary scale

MAJOR DUTIES AND RESPONSIBILITIES

• Responsible for the design of the construction drawing
• Responsible for drawing review and calculation of detailed
quantities of the sub-managed works and provide the calcula-
tion formula and results of the quantities to the operation de-partment.
• Responsible for on-site technical guidance and delivery design
detail to the engineers and construction technology standards.
• Responsible for design disclosure to contractors.

Qualification Requirement
Education:

• An accredited degree in engineering: usually Civil, Design.

Work Experience:

• Minimum of 5 years of working experience in construction proj-
ect

Leadership Experience:

• Demonstrate good supervisory and leadership skills.
• Computer literate and acceptable level of proficiency in MS of-
fice
• Good communication skills in English.

Other skills and abilities:

• Ability to work in culturally diverse Working environments.
• Ability to work well with people.
• Ability to communicate and work effectively with staff, the
Board of Directors, and the public.

Language:

• Language fluency in English is required.

Additional requirements for Nationals:

• Having fulfilled his/her National Service obligation and provid-
ing evidence of release paper from the Ministry of Defense.
• Present clearance paper from current/last employer

• Testimonial documents to be attached (CV, Work experience
credentials, a copy of your National Identity Card, etc.).

• Only shortlisted applicants Would be considered as potential
candidates for an interview.

• Application documents will not be returned to the sender.
• All application should be sent though the post office.
• Deadline for application: 10 days from the day of publication
in the newspaper

• Address: please mail your application to

Eritrea-Sichuan Mineral Construction Corp. Ltd.
P.O.Box 4832 Asmara, Eritrea

Note to Non-Eritrean applicants: Please send a copy of your application to Aliens Employment Permit Affairs
P.O.Box 7940 Asmara, Eritrea

Vacancy Announcement Eritrea-Sichuan mineral construction company is inviting qualified and competitive applicants for the following positions: -

1. Interpreter
• Number Required-One (05)
• Place of work: Debarwa/Asmara
• Type of contact: Definite period of two years
• Salary: As per the company salary scale
MAJOR DUTIES AND RESPONSIBILITIES:

• To translate the engineering standards.

• To translate contract.

• To make outward letters.

• To provide translation/interpreting in meetings.

Educational requirements:

• A Bachelor’s degree in Business English or English
translation/interpreting.

Work Experience:

• Minimum of 1 year of working experience in construction
project

Leadership Experience- Nature & length of time suite, good presentation, and reporting skills:

• Demonstrate good supervisory and leadership skills.
• Computer literate and acceptable level of proficiency in
MS office
• Excellent communication skills in English.
Other skills and abilities:

• Ability to work in culturally diverse working environments.

Language:

• Language fluency in English and Chinese is required.

Additional requirements for Nationals:

• Having fulfilled his/her National Service obligation and
providing evidence of release paper from the Ministry of Defence.
• Present clearance paper from current/last employer

• Testimonial documents to be attached (CV, Work
experience credentials, a copy of your National Iden-
tity Card,etc.).

• Only shortlisted applicants Would be considered as
potential candidates for an interview.

• Application documents will not be returned to the send-
er.

• All application should be sent though the post office.
• Deadline for application: 10 days from the day of publi-
cation in the newspaper

Address: please mail your application to;
Eritrea Sichuan Mineral Company Co.
Ltd.,
P.O.Box 4832 Asmara, Eritrea

Note to Non-Eritrean applicants: Please send a copy of your application to Aliens Employment Permit Affairs
P.O.Box 7940 Asmara, Eritrea

ሓዳስ ኤርትራ መበል 32 ዓመት ቁ.70 20 ሕዳር 2022 - ገጽ 7

ስፖርት
ሙሴ ገ/እግዚኣብሄር

ዋንጫ ዓለም 2022

ምድብ 7ን 8ን ከመይ ይመስል?

ቀጠር፡ ኣብ 2010 - ንኣመሪካ፡ ደቡብ ኮርያ፡
ጃፓንን ኣውስትራልያን ረቲዓ ንዋንጫ
ዓለም ከተአንግድ ብወግዒ ተረቚሓ። ነቲ
ንልዕሊ ሓደ ዕቚድ - ብብልሽውና፡ ምስ
ስደተኛታትን ሰራሕተኛታትን ዝተኣሳሰር
ጉዳያት ከምኡ’ውን ምስ ጾታዊ ዛዕባ
ዝተኣሳሰር ካልእ - ካብ ምዕራባውያን ሃገራት
ዝመጽኣ ዝነበረ ህቦብላዊ ነቐፌታ ሓሊፋ
ድማ፡ ሎሚ ነዚ ዓርሞሽሽ ውድድር ብወግዒ
ክትከፍቶ እያ።
ንመበል 22 ዋንጫ ዓለም እተአንግድ
ቀጠር፡ ኣብ ታሪኽ ዓንጫ ዓለም መበል 18
ሃገር ነዚ ውድድር እተሰናድእ ዘላ ሃገር
እያ። ምስተን ኣቐዲመን ነዚ ውድድር
ዘአንገዳ 17 ሃገራት ክትወዳደር እንከላ ከኣ፡
እታ ብስፍሓት ዝነኣሰት ሃገር ኮይና ኣብ
መዝገብ ሰፊራ ኣላ። ምስታ ኣብ 1994 ነዚ
ውድድር ዘአንገደት ኣመሪካ ክትወዳደር
እንከላ ድማ፡ ብ849 ግዜ እትንእስ ሃገር እያ።
ኣብ 1930 ንፈለማ ግዜ ዝተኻየደ ዋንጫ
ዓለም፡ ናይ 92 ዓመታት ዕድመ ዘለዎ
ውድድር እዩ። ኣብዚ ናይ ኣስታት ሓደ
ዘመን ዕድሚኡ ከኣ፡ ብዘይካ’ቲ ኣብተን
ብሰንኪ ካልኣይ ኩናት ዓለም ኣብ 1942ን
1946 ዝበዀረለን ዓመታት፡ ኣብ ነፍሲ-
ወከፍ ኣርባዕተ ዓመት ኣብ ወርሓት ሰነን
ሓምለን ይካይድ ምንባሩ ይፍለጥ። ይዂን
እምበር፡ ኣብዘን ኣዋርሕ መጠን ምቚት እዛ
ዓረባዊት ሃገር፡ ክሳብ ኣስታት 41.5 ዲግሬ
ሰንቲግሪድ ስለዝበጽሕ፡ ናብተን ብመጠኑ
ዝሓሻ ኣዋርሕ ሕዳርን ታሕሳስን ምቕያሩ
ይፍለጥ - ናይ ፈለማ ተመኩሮ ኣብ ሓጋይ
ዝካየድ ዋንጫ ዓለም።
ኣብ ማእከላይ ምብራቕ እትርከብ
ቀጠር፡ ኣብ ጉዳይ ስታድዩማት ፍሉይ ቅየሳ
ዘርኣየት ሃገር ምዃና ይንገረላ። ብፍላይ፡
ካብተን ነዚ ውድድር ኢላ ዘዳለወተን
ሸሞንተ ስታድዩማት፡ ሓንቲ ብኮንተይነር
ዝሰርሐት ብምዃና ፍሉይ ይገብሮ። እታ
ብ974 ኮንተይነራት ዝተሰርሐት ስታድዩም፡
‘ስታድዩም 974’ ተባሂላ ብቊጽሪ
ኮንተይነራታ እያ እትጽዋዕ። እንተኾነ፡
ዕምሪ እዛ ስታድዩም ድሕሪ ምዝዛም እዚ
ውድድር ዘብቅዕ ኮይኑ፡ ምሉእ ብምሉእ
ብምፍራስ እቲ ኮንተይነራት ዳግማይ ኣብ
ካልእ መዓላ ክውዕል ምዃኑ እዩ ዝሕበር።
በዚ ኮይኑ በቲ፡ ቀጠር ኣብ ውሽጢ 28
መዓልታት 64 ግጥማት ከተአንግድ እጅገኣ
ሰብሲባ ኣላ። ኣስታት 1.2 ሚልዮን ኣጋዪሽ
ክትቅበል፡ ኣስታት ሓሙሽተ ቢልዮን ህዝቢ
ከኣ ክዕዘቦ ትጽቢት ይግበር።
ምድብ 7ን 8ን ከመይ ይመስላ?

ምድብ 7
ሃገር መሳልል ፊፋ
ብራዚል 1
ስዊዘርላንድ 15
ሰርቢያ 21
ካሜሩን 43

* ማእከላይ ደረጃ ኣብ ዓለም - 20
ኣብ ታሪኽ ዋንጫ ዓለም፡ ሓሙሽተ
ጽዋዕ ብምዕታር ኣብ ቅድሚት እትርከብ
ሃገረ ብራዚል፡ ኣብዛ ናይ ሎሚ ዓመት
ውድድር እታ ልዑል ግምት ተዋሂቡዋ ዘሎ
ሃገር እያ። እንኮ ሃገር ኣብ ኩሉ ውድድራት
ዋንጫ ዓለም ዝተሳተፈት ዝብል ክብሪ
ዘለዋ ብራዚል፡ ካብቶም ኣብ 2018 ዝነበሩ
ተጻወትቲ ብዙሓት ብምቕያር፡ ኣብ
ሊጋት ኤውሮጳ ድንቂ ምንቅስቓስ ብዘርኣዩ
ዘለዉ መንእሰያት ተጻወትቲ ተኪኣቶም
ኣላ። ኣብ 2018 ኮተቴ ዝነበሩ - ቪንስየስ፡
ኣንቶኒ፡ ራፊንሃን ሮድሪጎን ጸምቢራ ዘላ እዛ
ጋንታ፡ ኣብ ቀዳማይ መስመራ ጾር ነይማር
ከፋኹሱ ትጽቢት ይግበር። ኣብዛ ወቕቲ
ኣብ ጥርዚ ብቕዓት ዘሎ ነይማር ከኣ፡ ዓንዲ

ሕቖኣ ክኸውን ተስፋ ደገፍታ እዩ።
ኣብ መጻረዪ ግጥማት ከይተሳዕረት

(ኣብ 14 ዓወት፡ ሰለስተ ማዕረ፡ 40
ሸቶታት ኣመዝጊባ ሓሙሽተ ጥራይ
ተመዝጊቡዋ) ዝሓለፈት ብራዚል፡ ኣብ
1966 እንተዘይኰይኑ፡ ኣብ ኩሉ ውድድር
ካብ ምድባ ሓሊፋ እያ። ካብ’ዛ ሸውዓይቲ
ምድብ ክትሓልፍ’ውን ከምዘይትእገም
እትግለጽ እዛ ሃገር፡ ነቲ 20 ዓመታት ገይሩ

ዘሎ (ኣብ 2002 ናብ መወዳእታ ተዓዊታ)
ጽምኢ እዛ ጽዋእ መኸተምታ ክትገብሩሉ
ከምእትኽል ይግመት።
ዓላሚ እዛ ጋንታ - ቲተ፡ ንካልኣይ
ግዜኡ ነዛ ሃገር ናብዚ ውድድር ይመርሓ
ብምህላዉ፡ ተመሳሳሊ ታሪኽ እቲ ኣብ
1970ን 1974ን ኣከታቲሉ ዝመርሓ ማርዮ
ዛጋሎ ሰኒዱ ኣሎ። እዚ ወዲ 61 ዓመት
ኣሰልጣኒ፡ ነዛ ጋንታ እብ 2016 ካብ ዝርከባ
ንደሓር፡ ኣብዚ ዝሓለፈ ሸዱሽተ ዓመታት
ቀስ ብቐስ ስልትታቲ ከስፍሕን፡ ብዓበይቲን
ንኣሽቱን ተጻወትቲ፡ ብሓፈሻ ኣብ መቐይሪ
ክፍሊ እዛ ጋንታ ልዑል ኣድናቖት ክረክብ
ምኽኣሉ እዩ ዝግለጽ።
እዛ ጋንታ፡ ሎሚ ዓመት ነዛ ኣብ ዝሓለፈ
16 ዓመታት ካብ ኤውሮጳ ምውጻእ ኣብያ
ዘላ ክብርቲ ዋንጫ፡ ናብ ኣመሪካ ከተግዕዛ
ልዑል ግምት ተዋሂቡዋ ኣሎ። ዋንጫ ዓለም፡
ኣብ 2002 ብብራዚል ድሕሪ ምዕታራ፡ ኣብ
2006፡ 2010፡ 2014 ከምኡ’ውን 2018
ብተኸታታሊ ብኢጣልያ፡ እስጳኛ፡ ጀርመንን
ፈረንሳን እያ ተዓቲራ።
ኣካል እዚ ምድብ ዝኾነት ሰርቢያ፡ ካብ
መጻረዪ ግጥማት ኤውሮጳ ንፖርቱጋል
በሊጻ ቀዳመይቲ ኮይና እያ ናብዚ ውድድር
ሓሊፋ ዘላ። እዛ ጋንታ፡ ኣብ 2018 ምስ
ብራዚል ኣብ ሓደ ምድብ ምንባረንን፡ 2ብ0
ምስዓራን ይዝከር። ብሓፈሻ ኣብ ሰለስተ
ዋንጫ ዓለም ዝተሳተፈትን ክንዮ ምድብ
ዝኸይድ ዕምሪ ዘይነበራን ሰርቢያ፡ ኣብዛ
ዓመት ግና፡ ዕላማኣ ናብ ዙር 16 ምስጋር
ምዃኑ፡ ሓደ ካብ ወሰንቲ ተጻወትታ ዝኾነ
- ሚሊንኮቪች ሳቪች ይዛረብ። ሰርቢያ፡
ኣብዚ እዋን ተውህቦ ብዝዓደሎም ተጻወትቲ

ሃብቲማ ምህላዋ እዩ ዝግለጽ። በዚ ድማ፡
እዛ ንኣጥቃዓይ ፉልሃም - ሚትሮቪች፡
ቭላንሆቪች፡ ታዲችን ኮስቲክን ሓቚፋ ዘላ
ጋንታ፡ ሎሚ ዓመት ካብ ምድባ ክትሓልፍ
ትጽቢት ይግበረላ።
ንመበል 12 ግዜኣ ኣብዚ ውድድር
ትሳተፍ ዘላ ስዊዘርላንድ፡ ኣብ ናይ
መወዳእታ ኣርባዕተ ዋንጫ ዓለም ካብ
ምድባ ብምሕላፋ፡ ምስ በልጅዩምን ፈረንሳን
ሓባራዊ ክብረ ወሰን ሒዛ ኣላ። እቲ ዝገርም፡
ኣብ 2018 ብራዚል፡ ሰርቢያን ስዊዘርላንድን
ኣብ ሓደ ምድብ ምንባር ኮይኑ፡ ናብ ዝቕጽል
መድረኽ ከኣ፡ ብራዚልን ስዊዘርላንድን እየን
ሓሊፈን ነይረን።
ኣብ ዋንጫ ዓለም 2006 ካብ ዙር
16 ምስ ዩክሬይን 0ብ0 ድሕሪ ምፍልላያ
ብፍጹም ቅላዕ ዝተገለፈት ስዊዘርላንድ፡

“ናይ ፈለማ ሸቶ ከየተመዝገባ (ካብ ምድባ
ሸቶ ከየተመዝገባ ሓሊፋ ካብ ዋንጫ ዓለም
ዝተኣልየት ሃገር” ክትበሃል ክኢላ እያ።
ኣብዛ ናይ - ኣብ ሓመድ ዓዲ ዓረብ
እተካየድ ውድድር ከኣ፡ ብታክቲክ ዓላሚኣ
ሙራት ያኪን እናተመርሐት፡ ብሓለቓኣ
ግራንት ዣካ እናተቐለሰት ንሓሙሻይ ግዜኣ
ናብ ዙር 16 ክትሓፍል ዝገመትዋ ተንተንቲ
ብዙሓት እዮም።
ኣብ 2018 ብሓባር ንዝነበረ ምድብ፡
ሓዲሽ ዝኾነቶ ሃገር ካሜሩን እያ። ብናይ
ቅድም ተጻዋታያ እትእለ ዘላ ኣፍሪቃዊት
ሃገር ካሜሩን፡ ንሻሙናይ ግዜኣ እያ ትሳተፍ
ዘላ - ኣብ ታሪኽ ኣፍሪቃውያን ሃገራት እቲ
ዝበዝሐ ስታፌ ምዃኑ እዩ።
“ዘይግትኡ ኣናብስ” ዝብል ቅጽል ስም
ዘለዎም ተጻወትቲ እዛ ሃገር፡ ኣብዚ ውድድር
ተዘካሪ ኣሰር ክገድፉ ዕላማኦም ምዃኑ፡
ብመንገዲ እታ “ንብራዚል ኣይንፈርሓን
ኢና” ዝበላ ሓለቓ ጋንታ - ኣቡባከር
ይዛረቡ። ድሕሪ ብኩራት ዋንጫ ዓለም
ሩስያ 2018 ዳግማይ ተመሊሳ ዘላ ካሜሩን፡
ኣጥቃዓይ ባየር ሙኒክ - ቺፖሞቲንግ
ሓዊስካ፡ ልዕሊ10 ኣብ ኤውሮጳ ዝመደበሮም
ተጻወትቲ ሓቚፋ ትርከብ። ከም ቅድመ
ግምት ብዙሓት ወገናት ከኣ፡ ካብ ምድባ

ናይ ምሕላፍ ተኽእሎኣ ንምግማቱ
ዝጸግም እዩ። ካሜሩን፡ ኣብ ርብዒ ፍጻመ
እዚ ውድድር ዝበጽሐት ሃገር ብምዃና፡
ምስ ጋናን ሰኔጋልን ተመሳሳሊ ክብሪ ሒዘን
ይርከባ።
ምድብ 8
ሃገር መሳልል ፊፋ
ፖርቱጋል 9
ኡራጋይ 14
ደቡብ ኮርያ 28
ጋና 61
* ማእከላይ ደረጃ ኣብ ዓለም - 28
እዛ ምድብ እዚኣ፡ ክልተ ግዜ ሻምፕዮን
ዓለም ዝኾነት ደቡብ ኣመሪካዊት ሃገር
- ኡራጓይ፣ ሓንቲ ሕነ ክተፍዲ እትነቅል
ኣፍሪቃዊት ሃገር - ጋና፣ ዓባይ ስሙያት
ተጻወትቲ ዘለዉዋ ኤውሮጳዊት ሃገር -
ፖርቱጋል ከምኡ’ውን ኣብ ኤሽያ ተጠማቲት
ጋንታ - ደቡብ ኮርያ ሒዛ ትርከብ።
ድሕሪ 2002፡ ብተኸታታሊ ኣብዚ
ውድድር ተሳተፍ ዘላ ሓንቲ ካብ ሓሙሽተ
ኤውሮጳውያን ሃገራት ዝኾነት ፖርቱጋል፡
ምስ ዓበይቲ ክለባት ብዝጻወቱ ተጻወትቲ
ቅጽጽ ኢላ ምህላዋ እዩ ዝንገረላ። ኣብዛ
ጽዋእ እዚኣ ኢዳ ኣንቢራ ዘይተፈልጥ እዛ
ጋንታ፡ ብመሰረት ዓላሚኣ - ሳንቶስ፡ እቲ
ዝበለጸ ግዜኣ ሎሚ ዓመት ምዃኑ እያ
ትኣምን።
ን19 ዓመታት ንሃገሩ ኣብ ምውካል
ዝርከብ ኮኾብ ተጻዋታይ ዓለም - ክርስቲያኖ
ሮናልዶ፡ ተጠማቲ ተጻዋታይ ክኸውን ናይ
ግድን እዩ። እዚ ወዲ 37 ዓመት ኣጥቃዓይ፡
ምስ ከም - ሲልቫ፡ ሊኣኦ፡ መንደዝ፡ ፈሊክስ፡
ቪቲንሃን ዝኣመሰሉ ኣብዚ እዋን ኣብ ብሉጽ
ብቕዓት ዘለዉ መንእሰያት ተጻወትቲ
ብምዃን፡ ገለ ተኣምር ክሰርሕ ትጽቢት
ደገፍቲ እዩ።

ብዘይካ’ዚ፡ ንሓሙሻይ ግዜኡ ኣብ’ዚ
ውድድር ዝጻወት ዘሎ - ሮናልዶ፡ ሓዲሽ
ክብረ-ወሰን እውን ክሕዝ ይኽእል እዩ።
ብተኸታታሊ ኣብ ዋንጫ ዓለም 2006፡
2010፡ 2014፡ 2018 ሸቶ ዘቚጸረ - ሮናልዶ፡
ኣብዚ ናይ ማእከላይ ምብራቕ ውድድር
ሸቶ እንተኣቚጽሩ፡ “ናይ ፈለማ ተጻዋታይ
ኣብ ሓሙሽተ ውድድር ሸቶ ዘመዝገበ”
ክበሃል እዩ። እቲ ዝገረም፡ እዚ ተጻዋታይ፡
እተን ኣብዚ ውድድር ዘመዝገበን ሸውዓተ
ሸቶታት ኩለን - ኣብ ናይ ምድብ ግጥማት
ዘቚጸረን እየን። ኣብ 1966 ሳልሳይ ደረጃ
ዝሓዘቶ እቲ ዝበለጸ ታሪኻ ዝኾነት ፖርቱጋል፡
ካብዚ ምድብ ክትሓልፍ ኣይትጽገምን እያ
- ብመሰረት ቅድመ ግምታት ተንተንቲ።
ናይ ፈለማ ዋንጫ ዓለም 1930 ባዕላ
ኣዳልያ ዝተዓወተትሉ ኡራጋይ፡ ኣብ 1950
ብምድጋማ ከኣ፡ ክልተ ግዜ ኢዳ ኣንቢራትላ
እያ። ኡራጓይ፡ ካብቶም ኣብ 2010 ራብዓይ
ደረጃ ክትሕዝ ልዑል ሓገዝ ዝገበሩላ

ሓሙሽተ ተጻወትቲ ማለት - ሙስለራ፡
ጎዲን፡ ካቸረስ፡ ካቫኒን ስዋረዝን ሒዛ እያ
ቀጠር ኣትያ ትርከብ። ብፍላይ፡ እቲ ኣብ
ርብዒ ፍጻመ ጸወታ ኣንጻር ጋና ኵዕሶ ካብ
ልዳት ብኢዱ ብምምላሱ ዝዝከር - ስዋረዝ፡

ምስ’ዛ ሃገር ደጊሙ ክራኸብ (እንተተሰሊፉ)
ብምዃኑ፡ ነዚ ግጥም ካልእ ተወሳኺ መቐረት
ክኾኖ ትጽቢት ይግበር። ብሓፈሻ፡ ንዳርዊን
ኑነዝ ኣብ ቅድሚት ምስ ገዳይም ተጻወትታ
ካቫኒን ስዋረዝን ኣገዲማ ዘላ እዛ ሃገር፡ ድሕሪ
ፖርቱጋል ዝበዝሐ ናይ ምሕላፍ ሚእታዊት
ረኺባ ኣላ።
ሶን ሂን ሚን፡ ኣብ ዓይኑ ካብ ዝወረዶ
መጉዳእቲ ሓውዩ ክምለሰላ ትጽበ ዘላ ደቡብ
ኮርያ፡ ንመበል 11 ግዜኣ ብምስታፍ ካብ
ኤስያውያን ሃገራት ኣብ ቅድሚት ትርከብ።
እቲ ኣብ 2002 ዝሓዘቶ ናይ ራብዓይ ደረጃ
ውጽኢት ድማ፡ ኣብ ታሪኻ ዝበለጸ እዩ። ኣብ
መወዳእታ ተደላዲላትላ ካብ ዘላ ምድብ ግና፡
ብኣጋኡ ሳንጣ ጠቕሊላ ናብ ሃገራ ክትምለስ
ከምእትኽእል ይግመት።
“ናይ 2010 ቅርሕንቲ ኣለዋ” እተበሃል
ጋና፡ ኣርባዕተ እዋናት ናብዚ ውድድር
ሓሊፋ እያ። ኣብ 2010 ኣብ ርብዒ ፍጻመ
ዝበጽሓቶ ደረጃ ከኣ እቲ ዝበለጸ እዩ። ይዂን
እምበር፡ ኣብቲ እዋን ናብ ፍርቂ ፍጻመ
ክትሓልፍ ኣብ ዱርኹኺት በጺሓ ምንባራ፡
ካብ ኣእምሮ ኩሉ ኣፍሪቃዊ ተዓዛባይ
ዘይሃስስ እዩ። ኣብዛ ጸወታ፡ ተጻዋታይ
ኡራጋይ - ስዋረዝ፡ ነታ ኣብ ውዱእ ግዜ
ናብ ልዳት እተምርሕ ዝነበረት ኵዕሶ ብኢዱ

ብምኽልካሉ እዩ (ዝተዋህበታ ፍጹም ቅላዕ
ከኣ ኣይመዝገበታን) ነዛ ሃገር ሓዲሽ ታሪኽ
ካብ ምስናድ ዓንቂጽዋ። ጋና፡ ኣብታ ጸወታ
እንተትሓልፍ ነይራ፡ ናይ ፈለማ ኣፍሪቃዊት
ሃገር ናብ ፍርቂ ፍጻመ ዝሓለፈት ምዀነት
ነይራ።
በዚ ኮይኑ በቲ፡ “ጸለምቲ ከዋኽብቲ”
ዝጽውዑ ጋናውያን ተጻወትቲ፡ ናይ ቅድሚ
12 ዓመት መሪር ዝኽሪ ሒዞም እዮም
ኣንጻር እዘን ኣብ ላዕሊ ብፍላይ ኣንጻር
ኡራጓይ ክገጥሙ። ናይ ምጥቃዕ ብቕዓቶም

ዓቢ ጽልዋ ክህልዎ ምዃኑ ዝኣመን
ኣሰልጣኒ እዛ ጋንታ - ኦቶ ኣዶ፡ ደቂ ኣዩው

(ኣንድረን፡ ጆርዳንን)፡ ፓርተይን ሞሓመድ
ቊዱስን ሒዙ ነቲ ኣብ 2018 ኣፍሪቃውያን
ሃገራት ዘይተሳተፍዎ ናይ ዙር 16 ውድድር
ክሳተፎ ትጽቢት ይግበር። እንተ ብመሰረት
እቲ ኣቐዲሙ ዝተዋህበ ግምት ግና፡ ጋና
ተመሳሳሊ ዕጫ ደቡብ ኮርያ እዩ ዝጽበያ
ዘሎ።

መደብ ጸወታ

ሎሚ
ዋንጫ ዓለም
ቀጠር - ኤኳዶር 7፡00 ምሸት
ጽባሕ
እንግሊዝ - ኢራን 4፡00 ድ.ቐ
ሰኔጋል - ሆላንድ 7፡00 ምሸት
ኣመሪካ - ዌልስ 10፡00 ምሸት

ሓዳስ ኤርትራ መበል 32 ዓመት ቁ.70 20 ሕዳር 2022 - ገጽ 8

ተረኛ ፋርማሲ ጎደና ቁ.ስልኪ

ጎደና ኣፍዓበት ቁ.209 ፡ፊት ሆስፒታል ዕዳጋ ሓሙስ
ጎደና ሓርነትቁ.158 ፊት ላዕለዋይ ቤት ፍርዲ
ጎደና ተጋደልቲ ቁ.20፡ ጥቃ ፋብሪካ ምስማር (ዶዳይፍ)

125154
125266
181048

ዕለት

ፋርማሲ ቁ.1 መዓልታውን ለይታውን ኣገልግሎት ትህብ ቁ.ቴሌፎን 127565

ቤት መሸጣ መድሃኒት ገነት
ፋርማሲ ዳሉላ
ፋርማሲ ሪሻም

20/11/2022

ዳህሳስን ምርምርን
ዮርዳኖስ ጸጋይ

ዳህሳስን ምርምርን

ብመሰረት ሓድሽ ጸብጻብ፡ ውቅያኖስ ኣርክቲክ ውቅያኖስ ኣርክቲክ ናብ ኣሲድ ይቕየር ብሰንኪ ኣብ ልዕሊኡ ዝትፋእ ዘሎ ዘይተኣደነ
ካርቦን ዳይኦክሳይድ ብቕልጡፍ ናብ ኣሲድ
ይቕየር ከምዘሎ ተሓቢሩ። ኣብ’ቲ ውቅያኖስ
መጽናዕቲ ዘካየዱ ተመራመርቲ፡ ኣብ’ዚ ሕጂ
ግዜ ቀመማዊ ትሕዝቶ ማያት ኣርክቲክ
ብዙሕ ለውጥታት ኣርእዩ ከምዘሎ ብምግላጽ፡
ኣብ ሓጺር ግዜ ናብ ንቡር ክምለሰሉ ዘይክእል
ደረጃ ተገማጊሙ ከምዘሎ ገሊጾም።
ብሰንኪ’ቲ ክስዕብ ዝኽእል ዓበይቲ ምቅይያራትን
ዕንወትን ናይ ኢኮሲስተም፡ ኣብ’ቲ ውቅያኖስ
ዝነብሩ ብዙሓት ፍጡራት ኣብ ሓደጋ ክወድቁ
ምዃኖም እቶም ተመራመርቲ ኣጠንቂቖም።
ጽምብላሊዕ ባሕሪን እንቋቚሖ ዓበይቲ ዓሳታትን

ቅልጡፍ ዕንወት ከጋጥሞም፡ ንዕዳጋ ዝቐርቡ
ጠቐምቲ ዓሳታት ከኣ በቲ ተርእዮ ክጽለዉ
ምዃኖም ከም ኣብነት ኣቕሪቦም።
ንሳቶም ኣስዒቦም፡ ምትፋእ ካርቦን
ዳይኦክሳይድ ደው ዋላ እንተበለ፡ ቀመማዊ
ትሕዝቶ ማያት ኣርክቲክ ግን ኣብ ዝኸፍአ
ደረጃ በጺሑ ስለዘሎ ናብ’ቲ ቅድሚ ምዕባለ
ኢንዱስትሪ ዝነበሮ ክምለስ ዓሰርተታት ኣሽሓት
ዓመታት ከምዝወስደሉ ኣረዲኦም።
ካርቦን ዳይኦክሳይድ ዓለማዊ ዋዒ ዘወስኽ
ምዃኑ ክግለጽ’ኳ እንተጸንሐ፡ ካብ ኣየራት
ዝተሳሕበ ካርቦን ዳይኦክሳይድ ግን ነቲ ጨዋም

ውቅያኖስ ናብ ኣሲድ ክቕይሮ ከምዝኽእል
ዝነበረ መረዳእታ ውሑድ እዩ ነይሩ።
ገምጋማዊ ኣሲድነት ጽፍሒ ማያት ውቅያኖስ
ዓለምና ካብቲ ቅድሚ ምጅማር ኢንዱስትሪያዊ
ሰውራ ብ30% ወሲኹ ከምዘሎ እቶም
ክኢላታት ይእምቱ።
ተሓተትቲ ዓለማዊ ዋዒን ንሱ ዝፈጥሮ ዘሎ
ኣከባቢያውን ክሊማዊን ለውጢን ዕንወትን፡
ከምኡ ድማ ኣብ ውቅያኖሳት ዝርአ
ዘሎ ኣሲድነትን ኣብ ማያት ኣብ ዝነብሩ
ሂወታውያን ዘውርዶ ዘሎ ጕድኣትን፡ እተን
እንትርፎ ቊጠባዊ ረብሓታተን ምዕባይ ካልእ
ዘይዓጠን ብኢንዱስትሪ ዝማዕበላ ሃገራት
ዓለምና ምዃነን ተጣበቕቲ ኣከባቢ ይወቕሱ።

“ብርቱዕ ናይ ጐደና ብርሃን፡ ጠንቂ ምምዕባል ሕማም ሽኮር ክኸውን ይኽእል እዩ” ሓድሽ መጽናዕቲ
ኣብ ሃገረ ቻይና ዝተኻየደ ሓድሽ መጽናዕቲ፡
ኣብ ግዜ ጸልማት ዝውላዕ ናይ ጐደና ብርሃናትን
ንዝተፈላለየ መዓላታት ተባሂሎም ኣብ ግዳማዊ
ኣካል ህንጻታት ተንጠልጢሎም ዝውልዑ
በብዓይነቶም ምንጪ ብርሃናትን፡ ሕማም ሽኮር
ከስዕቡ ተኽእሎታት ከምዘለዎም፡ ኣብ ሓደ
ብኤውሮጳዊ ሕብረት ዝተሓትመ ብዛዕባ
ሕማም ሽኮር ዝግደስ መጽሔት ተገሊጹ።
ኣብ’ዚ ሕጂ እዋን፡ ዝተፈላለያ ዓበይቲ
ከተማታት ዓለምና፡ ኣብ ግዜ ምሸት ብሰንኪ
ኣብ ጐደናታተን ዝርከብ ንዝተፈላለየ መዓላታት
ተባሂሉ ዝውላዕ ብርሃናት፡ እዋን ጸልማት ካብ
ግዜ ብርሃን ክትፈልየሉ ኣብ ዘይትኽእል ግዜ
እዩ ተበጺሑ ዘሎ። እዚ ካብ በብዓይነቶም
መሳርሒታት ዝምንጩ ብርሃን፡ ንነበርቲ እተን
ከተማታት ጥራይ ዘይኮነ፡ ካብ’ተን ከተማታት
ርሒቖም ንዝነብሩ ሰባት እውን ከይተረፈ
ጽልዋኡ የረኻኽበሎም ከምዘሎ እዩ ዝሕበር።
ከም ሳዕቤን ናይ’ዚ ከኣ 80 ሚእታዊት ካብ
ህዝቢ ዓለም ንብከላ ሰብ-ሰርሖ ብርሃን ተቓሊዑ

ከምዝርከብ፡ ክኢላታት እዚ ዓውዲ ይገልጹ።
ቅድሚ ሕጂ ኣብ ዝተኻየዱ መጽናዕትታት፡
ኣብ ጐደናታት ዝርከቡ ሰብ-ሰርሖም ምንጪ
ብርሃናት፡ ኣብ ሰብ ጥዕናዊ ጸገማት ከምዘስዕቡ
እዩ ክልለ ተኻኢሉ ጸኒሑ። ኣብ ናይ ግዜ
ለይቲ ሰራሕተኛታት ተመርኲሱ ኣብ
ዝተኻየደ ሓደ መጽናዕቲ ከኣ፡ ኣብ ግዜ ለይቲ
ንልዑል ዓቐን ሰብ-ሰርሖ ብርሃን ዝተቓልዑ

ሰራሕተኛታት፡ ሰዓታት ውሽጢ ሰብነቶም
(Circadian rhythm) ብምዝንባዕ፡ ጸገማት
ልቢ ከምዘስዕበሎም፡ ነቲ መጽናዕቲ ዘካየዱ
ክኢላታት ገሊጾም።
ኣብ ካልእ መጽናዕቲ እውን፡ ንብርቱዕ ዓቐን
ብርሃን ናይ ጐደና ምቅላዕ፡ ንልዑል ዓቐን
ክብደት ኣካላት ብ13 ሚእታዊት ከቃልዓካ
ከሎ፡ ክስዐ ናይ ምምዕባል ተኽእሎኻ እውን

ብ22 ሚእታዊት ክብ ከምዘብሎ ክረጋገጽ
ክኢሉ እዩ። ብተወሳኺ፡ ብዕድመ ዓበይቲ
ሰባት፡ ኣብ እዋን ድቃስ ንዝተፈላለዩ ብርሃን
ዝህቡ ኤለክትሪካዊ መሳርሒታት ንንውሕ
ዝበለ እዋናት ምስ ዝቃልዑ፡ ሕማም ሽኮር
ናይ ምምዕባል ተኽእሎታቶም ከምዘልዕል፡
ኣብ ሓደ መጽናዕታዊ ጽሑፍ ሰፊሩ ይርከብ።
ልዑል ዓቐን ናይ ጐደና ብርሃን፡ ኣብ ጥዕና
ሰብ ኣሉታዊ ሳዕቤን ከምዘለዎ፡ መጀመርታ
ኣብ ሰሜናዊ ህንዲ ኣብ ዝተኻየደ መጽናዕቲ
እዩ ክልለ ተኻኢሉ። እዚ ብሓገዝ ሳተላይታት
ዝተሰላሰለ መጽናዕቲ፡ ኣብ ናይ ጐደና ብርሃን
ብብዝሒ ዝርከበለን ከተማታት ዝነብሩ
ህዝብታት፡ ልዑል ክብደት ሰብነት፡ ጸቕጢ
ደምን ልዑል ዓቐን ኮሎስትሮልን ዘለዎም
ኰይኖም ከምዝረኸብዎም፡ ኣካየድቲ እቲ
መጽናዕቲ ትዕዝብትታቶም ገሊጾም።
እዚ ኣብ ቻይና ዝተኻየደ መጽናዕቲ፡ ካብ
162 ከተማታት ዝተዋጽኡ ልዕሊ 98 ሽሕ
ሰባት ዘሳተፈ እዩ ነይሩ። ኣብ’ቲ ዝተረኽበ

ውጽኢት ድማ፡ እቶም ንልዑል ዓቐን ብርሃን
ናይ ጐደና ዝተቓልዑ ሰባት፡ ካብ’ቶም ኣብ
ኣዝዩ ውሑድ ዓቐን ብርሃን ናይ ጐደና
ዘለዎ ቦታ ዝነብሩ ሰባት፡ ሕማም ሽኮር ናይ
ምምዕባል ተኽእሎኦም ብ28 ሚእታዊት
ዝለዓለ ኰይኑ ከምዝረኸብዎ ሓቢሮም።
ወሲኾም፡ ካብ ኣብ ብርቱዕ ናይ ጐደና
ብርሃን ዝርከቦ ቦታ ዝነብሩ 42 ሰባት፡ እቲ
ሓደ ሰብ ብሰንኪ ኣብ ማእከላይ ብርሃን ዘለዎ
ከባቢ ዘይምንባሩ፡ ሕማም ሽኮር ከምዘማዕብል
ኣረዲኦም።
ንሳቶም ኣስዒቦም፡ ኣብ ሃገረ ቻይና ብዘሎ
ልዑል ዓቐን ናይ ጐደና ብርሃን፡ ልዕሊ 9
ሚልዮን ህዝቢ እታ ሃገር ሕማም ሽኮር
ከማዕብል ከምዝኸኣለ እዮም ዝገልጹ። ኣብ
መወዳእታ ከኣ ልዑል ዓቐን ብርሃን ናይ
ጐደና ምስ ሕማም ሽኮር ዘለዎ ቀጥታዊ
ምትእስሳር ንምፍላጥ ቀጻሊ መጽናዕትታት
ከካይዱ ምዃኖም እቶም ተመራመርቲ
ሓቢሮም ኣለዉ።

ግብጻውያን ኣደታት ንሕርሲ ዘገልግለን ውቃጦ የዘውትራ

ምንባረን ተፈሊጡ

ተመራመርቲ ዩኒቨርሲቲ ሚዙሪን
ዩኒቨርሲቲ ጆንስ ሆፕኪንስን፡ ጥንታውያን
ግብጻውያን ኣደታት፡ ኣብ እዋን ሕርሲ
ነብሰንን ዕሸለንን ብሰላም መታን ክገላገላ፡
ኣብ ታሕታዋይ ሕቘአን ይውቀጣ
ከምዝነበራ ዝገልጽ ኣሰራት ከምዝረኸቡ
ሓቢሮም።

እዘን ውቃጦ ዘለወን ሽዱሽተ ናይ
ኣደታት ሙምያታት (ብግቡእ ዝተዓቀበ
ኣስከሬን)፡ ኣብ 1920 ኣብ ጥንታዊት
ከተማ ግብጺ ‘ደይር ኢል-መዲና’ ኣብ
ዝበሃል ቦታ ዝተኻየደ ኵዕታ እየን
ተረኺበን። እዛ ኣብ ጥቓ ፈለግ ኒል
እትርከብ ጥንታዊት ከተማ፡ ካብ 1550

ክሳብ 1070 ቅድሚ ልደተ ክርክቶስ ኣብ
ዝነበረ እዋን፡ ከም መንበሪ እቶም መቓብር
ንጉሳዊ ቤተ-ሰብ ዝሃንጹ ዝነበሩ ገላዩ ምስ
ስድራ-ቤቶም ተገልግል ከምዝነበረት፡
እቶም ተመራመርቲ ገሊጾም።
እዘን ኣብ በበይኑ መቓብራት ዝተረኽባ
ሙምያታት፡ ምስሊ ‘በስ’ ዝበሃል ኣብ
እዋን ሕርሲ ነታ ኣደን ህጻናን ዘድሕን
ጣኦት ጥንታውያን ግብጻውያንን ከምኡ
ድማ ምስኡ ዝተሓሓዝ ካልእ ምስልታትን
ተወቂጠን ከምዝጸንሓ እዩ ተሓቢሩ ዘሎ።
ኣብ መወዳእታ ከኣ፡ እዚ ባህሊ እዚ
ኣብ’ቲ ቦታ ብዝነብሩ ዝነበሩ ህዝቢ
ጥራይ ድዩ ዋላስ መላእ ግብጺ እያ ነዚ
ናይ ምውቃጥ ባህሊ ኣርዒማቶ ነይራ
ንምፍላጥ፡ ቀጻሊ መጽናዕትታት ምክያድ
ኣገዳሲ ምዃኑ ገሊጾም።

ናይ ውሽጢ ባሕሪ ጀርዲን ኣተባባዒ

እቶት ይርከቦ

ኣብ ዓዲ ጥልያን፡ ኣብ ውሽጢ ማያት
ውቅያኖስ፡ ‘ናይ ኒሞ ጀርዲን’ ዝተሰምየ
ሓምላይ ገዛ ክህነጽ ከምዝተኻእለን ኣተባባዒ
እቶት ከምዝተረኽበሉን፡ መርበብ ሓበሬታ
‘ናሽናል ጂኦግራፊ’ ኣብ ገጻቱ ኣስፊሩዎ ኣሎ።
እዚ ጀርዲን፡ ብተሪር ፕላስቲክ ዝተስርሐ
ብርሃን ኣሕሊፉ ዘርኢ ኰይኑ፡ ካብ 4.6 ክሳብ
11 ሜትሮ ኣብ ትሕቲ ማያት ውቅያኖስ
ተነቝቱ እዩ ተደኲኑ። እዚ ኣብ’ዚ ሕጂ እዋን
ልዕሊ 100 ዓይነታት ኣሕምልቲ፡ ፍሩታታትን
ዕንባባታትን ኣፍርዩ ኣተባባዒ እቶት ክረክብ
ክኢሉ ዘሎ ጀርዲን፡ ብሰርጂዮ ጋበሪኒ ዝተባህለ
ኢጣልያዊ ውልቀ-ሰብ ዝተበገሰ ፕሮጀክት
ከምዝዀነ እዩ ዝግለጽ።
እዚ ብመልክዕ ክቢ ዝተሃንጸ ሓምላይ ገዛ፡ 20
ሽሕ ሊትሮ ኣየር ዝሕዝ ኰይኑ፡ ንኣታኽልቲ
ዝኸውን ጽሩይ ማይ ከኣ ብብርሃን ጸሓይ
ተሓጊዙ፡ ብመስርሕ ምህፋፍን ምዝሓልን ባዕሉ
ከምዘፍርዮ እዮም እቶም ክኢላታት ዝገልጹ።
ንሳቶም ኣስዒቦም፡ እዞም በዚ ኣገባብ ዝበቚሉ
ዘለዉ ኣታኽልቲ፡ ኣብ መጀመርያ ጥራይ ማይ
ዝወስዱ ኰይኖም፡
ንዝተረፈ ናይ
ምዕባይ መስርሕ
ግን ብርሃን ጸሓይ
ነቲ ሓምላይ ገዛ ምስ
ኣመቖ ብዝፍጠር
ነጠብጣብ፡ ዝተጻረየ
ማይ እናሰተዩ
ከምዝዓብዩ እዮም
ዘብርሁ። በዚ
ኣገባብ ዝፈረዩ
ኣታኽልቲ ኣብ

ዝተገብረ መርመራታት ከኣ፡ እዞም ኣብ
ሓምላይ ገዛ ዝፈረዩ ኣታኽልቲ፡ ካብ ብልምዳዊ
ኣገባብ ዝፈረዩ ኣታኽልቲ፡ ዝለዓለ ማዕድናዊ
ትሕዝቶ ዘለዎም ኰይኖም ከዝረኸብዎም
ሓቢሮም ኣለዉ።
ኣብ’ዚ ሕጂ እዋን ኣብ’ቲ ውቅያኖስ፡ ሽዱሽተ
ሓምላይ ገዛ ተደኲነን ይርከባ። ብሰሪ ኣከባብያዊ
ኵነታት ኣታኽልቲ ክበቚለሎም ኣብ ዘይክእሉ
ገማግም ባሕርን ከባቢታት ዓለምናን ድማ ከም
ኣማራጺ ኰይኖም ከገልግሉ ልዑል ተስፋታት
ከምዘሎ እዮም ዝገልጹ። ብተወሳኺ፡ ኣብ
መጻኢ ብሰንኪ ክሊማዊ ዋዒ ክስዕብ ዝኽእል
ሕጽረት መግቢ ከም ዓቢ ፍታሕ ኰይኑ
ከገልግል ከምዝኽእል ሓቢሮም።
እዞም ናይ ትሕቲ ማያዊ ኣካል ሓምላይ ገዛ፡
ድሮ ኣብ ኤውሮጳ ኣብ ሃገረ በልጂዩም፡ ኣብ
ኣመሪካ ድማ ኣብ ግዝኣት ፍሎሪዳ ተተኺሎም
ክስርሓሎም ተጀሚሩ ምህላዉን፡ ኣብ ሓጺር
እዋን ድማ ናብ ካልእ ከባቢታት ዓለም
ከስፋሕፍሕዎ መደብ ከምዘለዎም፡ ኣካየድቲ

እቲ ፕሮጀክት ኣብ መወዳእታ ገሊጾም። ቀርኒ ሓርሽ ኣብ ውሽጢ ሓደ ዘመን ሕጽሪ ከምዘርኣየ ተገሊጹ

ኣብ ውሽጢ 130 ዓመታት፡ ቁመት ቀርኒ
ሓርሽ ብርኡይ ክሓጽር ከምዝኸኣለ ኣብ ሓደ
መጽናዕቲ ተሓቢሩ።
እዚ፡ ብሰንኪ ኣብ’ዞም እንስሳታት ዝካየድ
ዝነበረን ዘሎን ዘይሕጋዊ ሃድን ዝሰዓበ ከምዝዀነ
እዮም ነቲ መጽናዕቲ ዘካየዱ ክኢላታት ናይ’ዚ
ዓውዲ ዝገልጹ ዘለዉ። ቀርኒ ሓርሽ ከም
መጋየጽን ኣብ ሃገራት ቻይናን ቬትናምን ድማ
ከም መሳርሒ ባህላዊ ፈውሲ ከምዝጠቅም
እዩ ዝንገረሉ። ሃደንቲ እዞም እንስሳታት ከኣ
ነቶም ዓቢ ቀርኒ ዘለዎም ሓርሻት ብምቕታል፡
ኣቕርንቶም ኣብ ጸሊም ዕዳጋ ኣውሪዶም

ዘይተኣደነ ኣሽሓት ዶላራት ከምዘኻዕብቱ
እዩ፡ ነዚ ጕዳይ ዝከታተሉ ኣካላት ዝገልጹን
ዝወቕሱን።
ብመሰረት እቲ መጽናዕቲ፡ ምስ ምንዋሕ
ግዜ፡ እቶም ነዊሕ ቀርኒ ዝነበሮም ዓሌት ሓርሽ
እናጠፍኡ ክመጽኡ፡ እቶም ሓጺር ዝቐርኖም
ሓርሻት ከኣ ክፋረዩ ክኢሎም። እዚ ጉዳይ እዚ
ብተመሳሳሊ፡ ኣብ ሓራምዝን ኣብ ናይ በረኻ
ኣባጊዕን እውን የጋጥም ከምዘሎ እዩ ዝጥቀስ።
እዚ መሪጽካ ዝካየድ ዘሎ ናይ ምህዳን መስርሕ
እዚ ከኣ፡ ኣብ’ዞም እንስሳታት ናይ ፍልቀት
ለውጢ የስዕብ ከምዘሎ፡ ተመራመርቲ እዚ

ዓውዲ ይሕብሩ።
እቲ መጽናዕቲ፡ ካብ 1886 ክሳብ 2019
ኣብ ዝተወስደ ስእሊ ናይ’ዞም እንስሳታት
ተመርኲሱ እዩ ተኻዪዱ። ድሕሪ እቲ
ዝተኻየደ ትዕዝብቲ ድማ፡ ኣብ ሓምሽተ ዓሌት
ሓርሽ፡ ርኡይ ምሕጻር ናይ ቀርኒ ከምዝተዓዘቡ፡
እቶም ክኢላታት ጠቒሶም። ሓርሽ ኣቕርንቶም፡
ሕዛእቶም ንምክልኻልን መጻምዲ ንምርካብን
ከምዝሕግዞም እዩ ዝግለጽ። እዚ ምስ ግዜ
ዝሰዓበ ፍልቀት ምሕጻር ቀርኒ፡ ኣብ ጠባይ
እዞም እንስሳታትን ኣገባብ ኣነባብራኦምን እውን
ለውጢ ከየስዓበ ከምዘይተርፍ እዩ ዝግለጽ ዘሎ።